

HRVATSKI PLANINAR

ČASOPIS HRVATSKOGA
PLANINARSKOG SAVEZA
izlazi od 1898. godine

ISSN 0354-0650

GODIŠTE 104

4 | TRAVANJ
2012

»Hrvatski planinar« časopis je Hrvatskoga planinarskog saveza. Prvi je broj izašao 1. lipnja 1898. Od 1910. do 1913. tiskao se kao podlistak naziva »Planinarski list« u časopisu »Vijenac«. Od 1915. do 1921. i od 1945. do 1948. časopis nije izlazio, a od 1949. do 1991. godine izlazio je pod imenom »Naše planine«. Časopis izlazi u jedanaest brojeva godišnje (za srpanj i kolovoz kao dvobroj).

Nakladnik

Hrvatski planinarski savez
Kozarčeva 22
10000 Zagreb
OIB 77156514497

Pretplata i informacije

Ured Hrvatskoga
planinarskog saveza
tel. 01/48-23-624
tel./fax 01/48-24-142
e-mail: hps@plsavez.hr
<http://www.plsavez.hr>

Uredništvo

E-mail adresa za zaprimanje članaka:
hrvatski.planinar@plsavez.hr

Grafička priprema

Urednik d.o.o., Zagreb

Tisak

Ekološki glasnik d.o.o.
Donja Lomnica

ISSN 0354-0650

Glavni i odgovorni urednik

Alan Čaplar
Palmotićeva 27
10000 Zagreb
e-mail: caplar@plsavez.hr
tel.: 091/51-41-740

Urednički odbor

Damir Bajs
Darko Berljak
Vlado Božić
Faruk Islamović
Goran Gabrić
prof. dr. Darko Grundler
Branko Meštrić
Krunoslav Milas
prof. dr. Željko Poljak
Vanja Radovanović
Robert Smolec

Lektura i korektura

Željko Poljak
Robert Smolec
Radovan Milčić
Goran Gabrić

Pretraživač i digitalni arhiv

Stari brojevi »Hrvatskog planinara« u PDF formatu te tražilica s bibliografijom časopisa dostupni su na internetskoj stranici časopisa te na DVD-u u izdanju HPS-a.

<http://h.p.l.s.a.v.e.z.h.r>

Suradnja u časopisu

Prilozi se mogu slati posredstvom e-maila ili poštom. Prednost imaju prilozi sa zanimljivim temama koji su popraćeni boljim izborom ilustracija. Slike se mogu slati poštom ili u digitalnom formatu (e-mailom, na CD-u ili DVD-u, ali ne unutar Word dokumenata). Uredništvo zadržava pravo kraćenja i uredničke obrade tekstova. Stavovi i mišljenja suradnika iznesena u časopisu nisu nužno stajališta Hrvatskog planinarskog saveza i Uredničkog odbora.

Pretplata

Godišnja pretplata za Hrvatsku

iznosi **150 kuna**. Pretplata se uplaćuje na žiro-račun Hrvatskoga planinarskog saveza broj 2360000-1101495742, pri čemu na uplatnici ili u obrascu za plaćanje putem interneta, u rubrici »Poziv na broj«, mora biti upisan Vaš pretplatnički broj.

Godišnja pretplata za inozemstvo

iznosi **35 eura**, a uplaćuje se na račun SWIFT: ZABA-HR2X 25731-3253236, uz poziv na pretplatnički broj. IBAN za uplate iz inozemstva jest HR4123600001101495742.

Cijena pojedinačnog primjerka

je 15 kuna (+ poštarina).

Vaš pretplatnički broj

otisnut je uz Vašu adresu, koja je nalijepljena na omotnici za slanje časopisa. Nakon uplate i evidentiranja u HPS-u, na naljepnici možete vidjeti naznaku o obavljenoj uplati.

Kako se pretplatiti

Zainteresirani za pretplatu na časopis trebaju se telefonom, e-mailom ili pismom javiti u Ured Hrvatskoga planinarskog saveza (hps@plsavez.hr, 01/48-23-624, 01/48-24-142). Pretplata se odnosi na kalendarsku godinu, pa novi pretplatnik nakon uplate dobiva sve brojeve tiskane u tekućoj godini. Pretplata se automatski produžuje na sljedeću godinu, do opoziva. S prvim se brojem u novoj godini svim pretplatnicima šalje uplatnica za pretplatu.

Sadržaj

Članci

- 160** Glavni odbor HPS-a
- 165** Poznaje li planinarska literatura granice?
Vanja Radovanović
- 168** Još o planinarskoj etici...
- 168** Doprinos promišljanju o planinarskoj etici
Mladen Pisek
- 172** Vrijedi podsjetiti... hrvatski planinari imaju kodeks planinarske etike
Đorđe Balić
- 173** Što Požeška gora nudi planinarima
Berislav Tkalac
- 178** Planinarske kuće u Slavoniji
Antun Lovrić
- 182** Dođi, vidi, popni se!
Zvonimir Marčec i Milan Rajšić
- 190** Prvenstvena kružna tura – preko Biokova i kroz njega
Daniel Krstulović Opara
- 194** Nepoznatim stazama Zrinske gore
Marija Medved
- 196** Zelenim Papukom
Helena Novak Penga

Info

- 200** Zagradski vrh (1187 m)
- 202** Od vrha do vrha
- 202** Planinarska kuća »Zvonimir Plevnik« na Kalvariji (190 m)
- 203** Ilirka Dragojla Jarnević – među prvim alpinistkinjama na svijetu

Tema broja

Planinarenje u slavonskim planinama

Naslovnica

Proljeće na Skradskom vrhu,
foto: Nikola Sedmak

203 www.zagreb-matica.hr

203 Vremeplov

Rubrike

204 **Vijesti:** HPD »Željezničar« iz Zagreba u protekloj godini, Metlarska zabava u planinarskoj kući Moslavačka Slatina, Održan 16. planinarski foto-dia festival u Đurđenovcu, Razmjenjujemo stare brojeve, U tjedan dana izgorjele dvije planinarske kuće

206 **Kalendar akcija**

165 Poznaje li planinarska literatura granice?

168 Još o planinarskoj etici

173 Što Požeška gora nudi planinarima

182 Dođi, vidi, popni se!
(Planinarenje po Meksiku)

Glavni odbor HPS-a

Zapisnik sjednice održane 25. veljače 2012. u Domu HPS-a u Zagrebu

Nazočni članovi Glavnog odbora: predsjednik HPS-a H. Kraljević, dopredsjednik HPS-a T. Čanić, članovi Izvršnog odbora V. Novak, M. Čubrilo, M. Glagolić, G. Gabrić, I. Hapač, B. Margitić, J. Mijailović, T. Milobara, V. Tisaj, T. Zrinski, član IO i pročelnik Komisije za školovanje V. Sor, pročelnici ili zamjenici pročelnika stručnih i organizacijskih komisija HPS-a J. Kosović, A. Marović, D. Pavelić, A. Čaplar, B. Šeparović, D. Lovreček, V. Horvat, B. Krznarić, G. Škugor (za planinarske putove, športsko penjanje, alpinizam, promidžbu i izdavaštvo, planinarsko skijanje, vodiče, priznanja, gospodarstvo te kadrovsku, statutarnu i normativnu djelatnost), D. Berljak (Hrvatska gorska služba spašavanja), B. Buljan (PS Split-sko-dalomatinske županije), O. Tosenberger (Slavonski planinarski savez), J. Čoklica (PS Varaždinske županije), M. Grubanović (Planinarski savez Zagreba), I. Nađ (PS Vukovarsko-srijemske županije), D. Prpić (PS Ličko-senjske županije), M. Perković (PS Dubrovačko-neretvanske županije) i J. Ferček (PS Krapinsko-zagorske županije); ukupno 31 član Glavnog odbora HPS-a.

Ostali nazočni: R. Macan i N. Turina (predsjednica i članica Nadzornog odbora HPS-a)

Nakon otvaranja sjednice predsjednik HPS-a H. Kraljević zamolio je članove Glavnog odbora da se minutom šutnje sjetu svih umrlih planinara od prošle sjednice do danas.

Predsjednik HPS-a predložio je dnevni red sjednice od 13 točaka, poslan u pozivu na sjednicu, koji je jednoglasno prihvaćen. Jednoglasno je prihvaćen i prijedlog sastava verifikacijske komisije (J. Čoklica, V. Sor, O. Tosenberger), zapisničara (D. Berljak) i ovjervitelja zapisnika (H. Kraljević i I. Hapač).

1. Verifikacija članova Glavnog odbora prema članku 26. Statuta HPS-a. Verifikacijska komisija prema predanim evidencijskim listićima ustanovila je da je na sjednici nazočan 31 od ukupno 40 članova Glavnog odbora HPS-a. Potreban kvorum je najmanje 21 nazočnih i postoji, a za donošenje pravovaljanih odluka potrebno je 16 jednakih glasova. Izvještaj Verifikacijske komisije jednoglasno je prihvaćen.

Nakon izvještaja Verifikacijske komisije na sjednicu su sa zakašnjenjem došli D. Bratušek (Komisija za speleologiju) i S. Ferina (Komisija za zaštitu prirode).

2. Donošenje Poslovnika o radu Glavnog odbora HPS-a. Poslovnik o radu Glavnog odbora HPS-a prihvaćen je jednoglasno, bez rasprave.

3. Imenovanje pročelnika i zamjenika komisija HPS-a. Bez rasprave jednoglasno su imenovani pročelnici i zamjenici (navedeni u zagradama) u stručnim i organizacijskim komisijama HPS-a: Športsko penjanje: Anamaria Marović (Siniša Hrestak); Priznanja: Vladimir Horvat (Nikolaj Levičnik); Vodiči: Dražen Lovreček (Mladen Mužinić); Gospodarstvo: Božidar Krznarić (Krešimir Bartaković); Speleologija: Dalibor Paar (Ante Sušić); Planinarsko skijanje: Branko Šeparović (Mario Rodeš); Povijest planinarstva: Borislav Aleraj; Zaštita prirode: Slavko Ferina (Miljenko Habrle); Alpinizam: Vedrana Simičević (Krešimir Milas); Planinarski putovi: Jasna Kosović (Tomislav Pavlin); Školovanje: Vladimir Sor (Božidar Ladišić); Promidžba i izdavaštvo: Alan Čaplar (Ivan Hapač); Statutarno, normativna i kadrovska: Goran Škugor (Žarko Adamek); Suradnja s upravama zaštićenih planinskih područja: Miro Mesić i Planinarski pohodi, visokogorski usponi i daleka putovanja: Željko Žarak (Tomislav Marković).

4. Izvještaj o radu Hrvatskog planinarskog saveza u 2011. Izvještaj o radu HPS-a objavljen je u »Hrvatskom planinaru« br. 1/2012., a naglasak na neke podatke iz izvještaja iznio je D. Berljak, glavni tajnik HPS-a. Prošla godina zaključena je s najvećim brojem registriranih članica od osnutka do danas. Ukupno ih je bilo 301, od toga 259 su planinarska društva i klubovi,

13 županijskih i gradskih planinarskih saveza, 8 stanica vodiča te Hrvatska gorska služba spašavanja i njenih 20 stanica. Ukupan broj članova na kraju 2011. godine iznosio je 27.775 od toga 15.809 seniora i 11.966 mladeži i umirovljenika, što je porast od 2 % prema broju članova u 2010. godini. Društva s najvećim brojevima članova bila su: Zagreb-Matica (1711), Mosor (830), MIV (600), PDS Velebit (552), Paklenica (539), Kapela (471), Dubovac (445), Željezničar, Zagreb (426), Kamenjak (360), Bršljan-Jankovac (337), Japetić (323) i Strahinjčica (305). Na svim razinama u HPS-u u prošloj godini održane su vrlo kvalitetne akcije, a od »saveznih« treba izdvojiti Dane hrvatskih planinara u Omišu, tradicionalni pohod na Dinaru, poslove na Svjetskom skijaškom kupu na Sljemenu, prvosvibanjsko penjačko natjecanje »BWSC« u Paklenici, obuku za vodiče iz Julia Taft natječaja Veleposlanstva SAD-a, speleološku ekspediciju »Lukina jama« čiji je pokrovitelj bio predsjednik Republike Ivo Josipović, obilježavanje Svjetskog dana planina na Papuku te s HGSS-om zajednički projekt povećanja sigurnosti u hrvatskim planinama putem izgradnje kuća i skloništa na Kamešnici, Srednjem Velebitu i Dinari. Treba istaknuti da se u 2011. godini u HPS-u upravljalo s 152 planinarska objekta što je najveći broj dosad. Izvještaj o radu u 2011. godini usvojen je jednoglasno.

5. Izvještaj o radu komisija HPS-a u 2011. Sve stručne i organizacijske komisije HPS-a dostavile su svoje izvještaje, a u skraćenom obliku objavljeni su HP-u 1/2012. Broj i raspon djelatnosti Hrvatskog planinarskog saveza jedinstven je između devedesetak nacionalnih planinarskih saveza u UIAA, jer se ostvaruje kroz rad čak 15 stručnih i organizacijskih komisija HPS-a. U 2011. godini komisije su izvele preko 300 akcija, ekspedicija, pohoda, susreta, škola, tečajeva, seminara, vježbi, predavanja i natjecanja na kojima je sudjelovalo oko četiri tisuće naših članova. U raspravi koja je uslijedila G. Gabrić imao je nekoliko primjedbi na rad pročelnika Komisije za vodiče, većinom na neke odluke o tečajevima koje je donosio bez dogovora u komisiji, a D. Lovreček, pročelnik te komisije replicirao je da od G. Gabrića kao pročelnika Podkomisije za školovanje po tom pitanju nije na vrijeme primio odgovore koje je tražio. Izvje-

štaji stručnih i organizacijskih komisija HPS-a za 2011. godinu, prihvaćeni su jednoglasno.

6. Izvještaj o radu gradskih i županijskih planinarskih saveza. Izvještaje gradskih i županijskih planinarskih saveza o radu u 2011. godini u pisanom obliku dostavili su: Istarski planinarski savez, PS Krapinsko-zagorske županije, Planinarski savez Zagreba, PS Karlovačke županije, PS Vukovarsko-srijemske županije i PS Splitsko-dalmatinske županije, a neki od nazočnih predstavnika tih saveza i usmeno su ih dopunili, dok su predstavnici PS-a Varaždinske županije, Slavonskog planinarskog saveza, PS-a Ličko-senjske županije i PS-a Dubrovačko-neretvanske županije svoje izvještaje dali u usmenom obliku. Svim predstavnicima županijskih planinarskih saveza predloženo je da izvještaje o svom radu objavljuju u »Hrvatskom planinaru«.

7. Zaključni račun HPS-a za 2011. Članovi Glavnog odbora uz poziv na sjednicu dobili su pregledni popis svih prihoda i rashoda u 2011. godini, a glavni tajnik detaljnije je objasnio sve stavke zaključnog računa HPS-a za 2011. godinu. Savez već nekoliko godina znatno povećava prihode i takvo poslovanje stvara čvrstu financijsku pričuvu kojom se svake godine rješavaju uobičajeni izostanci prihoda početkom godine i na određeni način kreditira polica osiguranja naših članova i rad komisija prije nego za to pristignu namjenski prihodi od članskih markica. Prihod u 2011. godini bio je 2.396.879,73 kn odnosno 13 % veći nego prethodne godine. Glavni odbor na

svojoj sjednici u veljači 2011. izglasao je proračun HPS-a u kojem planirani prihod iznosio 2.311.446,73 kn. Isti je tijekom godine ostvaren u potpunosti, odnosno premašen je za 3,69 % ili 58.433,00 kn. Stavka prihoda od članskih markica u 2011. iznosi 585.667,43 kn, međutim to je ukupni iznos izdanih računa od kojih gotovo 20 % nije naplaćeno do kraja godine, odnosno pojedina planinarska društva to tek rješavaju prije narudžbi novih markica u ovoj godini. Rashodi HPS-a bili su 1.597.356,75 kn i niži su od planiranih zbog raznih ušteda (energija, tisak Hrvatskog planinara, manjih nematerijalnih i ostalih troškova), ali i neodržavanja nekih planiranih akcija stručnih komisija. Osim tih ušteda, vrlo pozitivni saldo na kraju godine uzrokovan je i prijenosom ostatka prihoda koji se ostvaruje već niz godina, a u sve težim gospodarstvenim uvjetima u Hrvatskoj ta su sredstva financijsko jamstvo nesmetanog poslovanja Saveza i svih naših djelatnosti. Svi troškovi i primljeni računi u prošloj godini plaćeni su na vrijeme i prema nijednom dobavljaču ne postoje dužnički odnosi Hrvatskog planinarskog saveza iz 2011. godine. Zaključni račun Hrvatskog planinarskog saveza za 2011. godinu prihvaćen je jednoglasno.

8. Izvještaj Nadzornog odbora HPS-a za 2011.

u pisanom obliku bio je priložen materijalima uz poziv na sjednicu Glavnog odbora. Na sve sjednice Izvršnog odbora u prošloj godini pozivan je i Nadzorni odbor HPS-a i svojom je nazočnošću izravno pratio rad tog tijela i pravovaljanost donesenih odluka. Obavljen je uvid u ostvarenje programa HPS-a, zakonitosti i primjene općih i organizacijskih akata, Glavnog odbora, Izvršnog odbora i komisija HPS-a, materijalnog i financijskog poslovanja HPS-a te rada stručne službe i Ureda HPS-a. Ocjenjeno je da se sve navedeno obavilo uspješno, zakonski i u skladu sa Statutom HPS-a te prema odlukama tijela Saveza. Izvještaj Nadzornog odbora prihvaćen je jednoglasno.

9. Proračun za 2012. - komisije i ukupno HPS.

Na osnovu saznanja o mogućim izvorima financiranja i potrebnim troškovima da se ostvari godišnji plan rada i akcija HPS-a, za 2012. godinu predložen je proračun uravnoteženih prihoda i rashoda od 2.397.433,68 kn, odnosno u gotovo istim okvi-

rima od onih ostvarenih u 2011. godini. Od članskih markica i iskaznica planira se 580.000,00 kn, a ostali prihodi (preko milijun i osamsto tisuća kuna) iz drugih izvora financiranja iznaći će i ostvariti tijela i Ured HPS-a. Posebno je razrađen dio proračuna djelatnosti stručnih i organizacijskih komisija HPS-a. U tim akcijama sudjeluje oko 4.000 naših članova, a za 2012. planirano ih je oko 300 u 51 posebnih stavaka po komisijama. Predviđena sredstva za te namjene ukupno iznose 501.750,00 kn. Neke od glavnih stavaka su sljedeće: Planinarski putovi: dva tečaja za markaciste, školovanje instruktora, radionice za obuku s GPS uređajima, izrada metalnih žigova za vrhove HPO, VPP i VO, izrada Popisnika planinarskih putova, materijal za rad, sastanci i interventne akcije na terenu (26.000 kn); Gospodarstvo: natječaj za obnovu planinarskih objekata, izgradnja planinarskog skloništa na Južnom Velebitu i interventna sredstva preko godine (200.000 kn); Promidžba i izdavaštvo: Planinarski udžbenik, priručnik Planinarske kuće, Priručnik za vodiče, web stranica, ostali tisak i kalendar za 2013. (120.000 kn); Speleologija: značke za speleološke nazive, speleološke iskaznice i diplome, seminari, skupovi i publikacije (21.000 kn); Vodiči: zimski i ljetni ispiti za vodiče, Skup vodiča društvenih izleta, oprema i sastanci (21.000 kn); Zaštita prirode: tradicionalne akcije tijekom godine i tečaj zaštite prirode (4.000 kn); Priznanja: nabava plaketa, diploma i značaka (13.000 kn); Školovanje: Planinarsko učilište, savezna planinarska škola za mlade (40.000 kn); Alpinizam: Hrvatski kup lednog penjanja i licence za reprezentativce, ispiti za naslov «alpinist», seminari, sanacija klasičnih smjerova na Kleku, skup alpinista u Škotskoj, logori u Alpama i Biokovu, (20.750 kn), Športsko penjanje: ciklus seminara za instruktore (22.000 kn); Planinarsko skijanje: treninzi i priprema reprezentacije (5.000 kn), Povijest planinarstva: uređenje zbirke u Ogulinu (5.000 kn); Suradnja s upravama zaštićenih planinarskih područja (3.000 kn); Planinarski pohodi, visokogorski usponi i daleka putovanja (1.000 kn). Uz ta sredstva Komisiji za alpinizam i Komisiji za sportsko penjanje na raspolaganju je 71.090,00 kn ugovorenih od HOO-a za razna natjecanja u zemlji i inozemstvu. Pročelnici komisija sredstva će koristiti u zadanim financijskim okvirima i namjenski po akcijama koje najavljuju početkom

svakog tromjesečja za to razdoblje te programskim zahtjevom s brojem stavke i naziva akcije najkasnije deset dana prije njenog održavanja. Komisije moraju poslati sažete izvještaje o akcijama koje su (su)financirane iz proračuna HPS-a i HOO-a najkasnije 14 dana po njihovom završetku, a za pojedine označene stavke u planu, dužne su napisati i članak o toj akciji u »Hrvatskom planinaru«. Pročelnici komisija obvezni su provjeravati kod svih sudionika planiranih akcija i natjecanja jesu li platili planinarsku članarinu za 2012. godinu. Predloženi proračun komisija od 501.750,00 kn, odnosno ukupni HPS-a u iznosu od 2.397.433,68 kn prihvaćen je uz jedan suzdržan glas.

10. Pravilnik o članskoj iskaznici i članskim markicama u HPS-u. Nakon kraće rasprave jednoglasno je prihvaćen Pravilnik o članskoj iskaznici i članskim markicama u HPS-u.

11. Pravilnik o općoj planinarskoj školi. Nakon rasprave u kojima su istaknute tri potrebne izmjene i dopune (ispravak rednih brojeva predmeta u planu škole i broj sati predavanja za predmete »Boravak u planinama« i »Kretanje u planinama« sve u članku 5. te »gorski spašavatelj« umjesto »član HGSS-a« u članku 6.) jednoglasno je prihvaćen Pravilnik o općoj planinarskoj školi.

12. Ostale odluke iz nadležnosti Glavnog odbora prema članku 27. Statuta HPS-a

Prema članku 27. Statuta HPS-a donesene su sljedeće odluke iz nadležnosti Glavnog odbora:

1. U nedavnim razgovorima o suradnji Hrvatskog planinarskog saveza i Planinske zveze Slovenije izražen je zajednički interes u podnošenju projektnog prijedloga u 3. pozivu IPA programa pogranične suradnje Slovenija-Hrvatska 2007.–2013. Oba saveza smatraju da postoji mogućnost postizanja strateškog cilja u tom programu podupiranja i poticanja održivog razvoja prekograničnog područja između Hrvatske i Slovenije kroz sadržaje usmjerene na zaštitu prirode i okoliša kao i ostalih planinarskih djelatnosti. Njihovu detaljniju razradu dogovorno će obaviti oba saveza. Glavni odbor HPS-a donosi jednoglasnu odluku za kandidiranje projekta u operativnom programu IPA Slovenija – Hrvatska koji će zajednički podnijeti Hrvatski plani-

narski savez i Planinska zveza Slovenije za 2. prioritet s predviđenim iznosima od 75.000,00 do 1.500.000,00 eura.

2. Prema stavki prihvaćenog proračuna HPS-a za 2012. godinu (Gospodarstvo – natječaj) jednoglasno je donesena odluka za raspisivanje natječaja za obnovu, održavanje i izgradnju planinarskih objekata u 2012. godini u iznosu od 130.000,00 kn. Uvjeti natječaja poslat će se svim osnovnim planinarskim udrugama u HPS-u s rokom prijava od 15.3. do 30.4.2012. godine.

3. »Hrvatski planinar« je službeno glasilo HPS-a, a u posljednje vrijeme neke od osnovnih planinarskih udruga u HPS-u uputile su upite moraju li biti pretplaćene na naš časopis. Prijašnja tijela Saveza (još u vrijeme PSH - Plenum iz 1956. i Skupština iz 1959.) donijela su odluku o obveznoj pretplati svake registrirane članice Saveza na jedan primjerak časopisa (tada pod imenom »Naše planine«). U tom smislu, Glavni odbor potvrđuje te odluke, odnosno pretplata na jedan primjerak časopisa i službenog glasila HPS-a »Hrvatski planinar« obveza je svih osnovnih planinarskih udruga (planinarska društva i klubovi) u HPS-u.

4. Sredinom prošle godine sve komisije HPS-a obavještene su o odluci Izvršnog odbora o načinu arhiviranja dokumentacije, a posebno one u elektronskom obliku. U praksi ta se odluka većinom provodila za ulaznu, a djelomično ili uopće ne, za izlaznu e-poštu. Pošto problematika pismohrane nije samo interna obveza, već je propisana i Pravilnikom o zaštiti i čuvanju arhivskog gradiva od strane Ministarstva kulture RH, ova sjednica Glavnog odbora iskorištena je da se svim pročelnicima putem projekcije vizualno objasne svi detalji korištenja službenog e-maila, ali i weba HPS-a koju je iznio A. Čaplar, pročelnik Komisije za promidžbu i izdavaštvo. Nakon prezentacije i rasprave, jednoglasno je odlučeno da pročelnici svu službenu ulaznu i izlaznu e-korespondenciju komisije moraju obavljati bez automatskog prosljeđivanja, odnosno samo preko službene adrese kojoj pristupaju preko weba HPS-a.

5. Budući da je u već odmakloj proceduri izrada prijedloga novog Pravilnika vodičke službe koji mora prihvatiti Zbor vodiča planiran za kraj ožujka, jednoglasno se donosi odluka da Glavni odbor prenosi mandat njegovog donošenja na Izvršni odbor.

6. U ovoj podtočki skrenuta je pozornost pročelniku Komisije za vodiče za sve učestalije primjedbe mnogih planinarskih društava na obvezu nekih dijelova osobne opreme koja se traži za polaznike tečaja vodiča društvenih izleta, a odnosi se na kacigu, penjački pojas ili prsni navez što se smatra nepotrebnim za tu kategoriju vodiča. U raspravi koja je uslijedila, do izražaja su došle razne nedosljednosti i prijeponi po nizu pitanja u komisiji, prvenstveno između pročelnika komisije i pročelnika podkomisije za školovanje te se jednoglasno donosi odluka da se iste pokušaju prevladati na skorom sastanku komisije i Zboru vodiča, a daju se ovlasti Izvršnom odboru da u slučaju potrebe te probleme rješava u skladu odredbi Statuta HPS-a.

13. Pitanja i prijedlozi. U toj točki dnevnog reda upućeno je samo jedno pitanje i to o dopisu udruge »Animalia« koji je ta udruga poslala na e-adrese planinara i nekih planinarskih društava pod nazivom »Nelegalna izgradnja na Lubenovcu i Alanu«. HPS od »Animalie« nije primio nikakav dopis, ali isti je proslijeđen od niza planinara koji su ga dobili. U vrijeme javne rasprave o Prostornom planu NP-a »Sjeverni Velebit«, HPS je imao

pitanja na koje je dobio zadovoljavajuće odgovore (obnova i poboljšanje standarda planinarskih objekata na Zavižanu, Alanu i Lubenovcu), ali je i dostavio određene primjedbe u zadanom roku (oko nekih planinarskih putova u NP-u). Stav HPS-a je da se svi zahvati u nekom prostoru mogu provoditi samo ako su legalni i zakonski, odnosno ako su sastavni dio prostornog plana NP Sjeverni Velebit. Što se tiče zaštite prirode na tom području, HPS i njegovo članstvo brinulo se i provodilo ju je uspješno desetljećima, mnogo prije nego što je ustanovljen NP i prije nego su druge udruge započele takvu inicijativu, pa nema razloga ne vjerovati da će to činiti i ubuduće.

Sjednica je započela u 11:00, a završila u 14:38 sati.

Izvještaj Verifikacijske komisije i predani evidencijski listići, radni materijal za točke 2., 3., 6., 7., 8. i 9. dnevnog reda uz poziv na sjednicu poslani članovima Glavnog odbora, originalni izvještaja za točku 4. i 5., te usvojeni tekstovi pravilnika iz točke 10. i 11., priloženi su uz zapisnik sjednice Glavnog odbora u pismohrani HPS-a.

Zapisnik vodio i napisao: Darko Berljak
Ovjerovitelji: Hrvoje Kraljević i Ivan Hapač

ALAN ČAPLAR

Pozna je li planinarska literatura granice?

Vanja Radovanović, Zagreb

Putujući svijetom uvijek rado zavirim u mjesne knjižare, pa čak i ako nemam namjeru kupiti neku određenu knjigu. Posjetio sam tako knjižare u Kini, Turskoj, Rusiji, Češkoj, Njemačkoj, Austriji, nedalekoj nam Sloveniji i u mnogim drugim zemljama. Ulazim u knjižare iz znatiželje, listam knjige raznih tema, a usput uvijek rado provjerim ima li u njima kakva spomena o Hrvatskoj. Zanima me što se o Hrvatskoj može pročitati u drugim zemljama, postoji li možda neka nepoznata knjiga ili turistički vodič na domaćem jeziku ili je možda neka naša knjiga prevedena na neki od svjetskih jezika. Kao planinara, dodatno me zanima može li se u takvoj knjižari pronaći štogod i o hrvatskim planinama. Na žalost, gotovo uvijek iz knjižare izlazim s osjećajem da su hrvatske planine izvan Hrvatske potpuno nepoznate.

Strani planinari i Hrvatske planine

Jedino mjesto gdje sam izvan Hrvatske našao ikakav značajniji spomen hrvatskih planina bila je najveća slovenska knjižara »Komunala« u središtu Ljubljane. U njoj se nudi poznati »Planinarski vodič po Hrvatskoj« Alana Čaplara te nekoliko primjeraka planinarskih karata u izdanju varaždinskoga »Smanda« – i to onih koje su našim susjedima možda najmanje zanimljive (Dilj gora, Medvednica). Pretpostavljam da su ostale, ako ih je bilo, davno rasprodane. U Sloveniji očito nije jednostavno nabaviti planinarski zemljovid Velebita ili Biokova ili, još teže, onaj otoka Visa ili Lastova. Šteta, jer vjerujem da bi te karte ipak našle svoje kupce, a ako ništa drugo, služile bi kao svojevrsan turistički promidžbeni materijal koji bi listali dokoni posjetitelji knjižara.

Nedavno sam imao prilike posjetiti i nekoliko vrlo velikih knjižara u najvećim njemačkim gradovima, Berlinu, Hamburgu i Kölnu. Za razliku od razdoblja prije 10 do 15 godina kada se o Hrvatskoj mogla pronaći tek poneka knjižica, police su sad prepune literature o našoj zemlji, no, kao

što vjerojatno možete i pretpostaviti, 95 posto te literature bavi se jadranskim plažama, otocima i priobalnim pojasom, a tek se usputno, tu i tamo, spominju izleti na Osorščicu, Vidovu goru, u nacionalne parkove Paklenicu i Risnjak te, iznimno rijetko, nacionalni park Sjeverni Velebit. Uglavnom se navode izleti automobilom, dok se mogućnosti planinarenja, mreža označenih planinarskih putova i lokalne zanimljivosti uopće ne spominju i ne opisuju. Što god mi mislili o tome, čini se da strani izdavači i knjižari smatraju da je velikoj većini turista mnogo važnije pronaći dobru plažu i primjeren restoran nego zanimljivo planinsko odredište. Ipak, istodobno se u tim istim knjižarama na policama vrlo lako može pronaći planinarska karta Českog raja, slovačkih Tatru, pa čak i ne osobito zanimljivih brežuljaka uz mađarski Balaton.

Svestrani nedostatak interesa?

Zanimalo me kakvo mišljenje o planinarskom izdavaštvu i (ne)zainteresiranosti stranih izdavača za knjige o hrvatskim planinama ima Alan Čaplar, koji je uz Željka Poljaka naš najpoznatiji planinarski publicist i jedini koji je doživio izdanje svoje planinarske knjige u trima stranim državama (Italiji, BiH i Kosovu). On mi je rado i otvoreno prenio svoja iskustva, koja su uglavnom potvrdila ono što sam vidio (odnosno nisam vidio) u inozemnim knjižarama.

Alan je nedavno, vrlo konkretno, na adrese desetak najrelevantnijih izdavača planinarske i putopisne literature u Europi poslao prijedlog prevođenja »Planinarskog vodiča po Hrvatskoj« ili nekoga njegovog dijela na engleski ili njemački jezik, a ujedno ponudio i mogućnost da prema zamisli stranog izdavača pripremi neku novu knjigu za strano tržište. Rezultat je, pogađate, žalostan: svi su se odreda zahvalili na prijedlogu i ljubazno odgovorili da za to nisu zainteresirani. Po njihovoj procjeni, za naše planine u njihovim knjižarama nema dovoljno interesa.

Knjižara Odos 2 u Udinama (Italija), jedna od rijetkih koja nudi i hrvatske planinarske knjige i karte

O tome svjedoči i iskustvo dr. Željka Poljaka s vodičem po planinama duž jadranske obale na engleskom i njemačkom jeziku, koji je objavila »Školska knjiga« – i doživjela neuspjeh. Knjiga je godinama čekala svoje kupce u knjižarama naših priobalnih gradova, no u njih tijekom ljeta strani gosti gotovo i ne zalaze. Začarani krug tako je zatvoren – a hrvatske planine za kupce knjiga u inozemstvu gotovo i ne postoje. Šteta, jer svakog se ljeta na raznim planinarskim i turističkim adresama javljaju brojni stranci tražeći informacije o tome što nude hrvatske planine.

Potpuno mi je jasno da hrvatske planine nisu ni Alpe, ni Pireneji, niti Himalaja, no doista je pomalo razočaravajuće što se ne smatraju dovoljno zanimljivima za poneki posjet i prosječnog turista, pogotovo što se velik dio njih nalazi tako blizu ljetovalištima na morskoj obali koja su barem nekoliko mjeseci godišnje vrlo posjećena, a većinu motoriziranih turista put vodi upravo kroz sam planinski pojas.

Želimo li uopće turističku promidžbu svojih planina?

Na ovome se mjestu nameće nekoliko pitanja. Prvo je među njima želimo li mi hrvatski plani-

nari uopće da veći broj turista (domaćih i stranih) obilazi hrvatske planine? Isto se pitanje može postaviti i u širem kontekstu od planinarskog – je li hrvatski turizam zainteresiran ponuditi strancima hrvatske planine? Možda želimo što više turista u okviru »klasičnih« turističkih odredišta, ali ne i u našim planinama? Odgovori na ta pitanja nisu i ne mogu biti jednostavni i jednoznačni pa se na njih može odgovoriti na mnogo različitih načina. Treba razumjeti i činjenicu da planinarima, planinarskim društvima i HPS-u nije glavni cilj baviti se turizmom i turističkom promidžbom planina prema širem građanstvu Hrvatske i turistima iz drugih zemalja, već osnaživati hrvatsko planinarstvo ponajviše privlačenjem članova u planinarska društva, školovanjem i informiranjem planinara te svestranom skrbi o planinarskim putovima i planinarskim kućama. Planinarstvo i turizam imaju mnogo dodirnih točaka, ali i mnogo različitosti.

U tom kontekstu treba promatrati i činjenicu da za prijevode naše planinarske literature na strane jezike nisu zainteresirane ni turističke ustanove niti turistički djelatnici u Hrvatskoj – za njih je planinarska knjiga uglavnom samo tržišna roba. No ipak, da slika ne bude crno-bijela, ovome treba pridodati i iskustvo Alanova slovenskoga kolege

Andreja Stritar, zamjenika urednika »Planinskog vestnika«, koji je s desetak knjiga jedan od najplodnijih slovenskih planinarskih publicista – unatoč vrhunskoj izvedbi i dobroj prodaji u Sloveniji ni njegova izdanja zasad nisu našla zainteresirane izdavače i prevoditelje u susjedstvu.

Talijansko iskustvo

Na zaključak da naše planine ipak mogu imati primjereno mjesto na zemljovidu Europe upućuje iskustvo talijanskog izdavača »Odos 2« iz Udina, koji je 2009. pod naslovom »Escursionismo in Croazia« tiskao cjelovit prijevod »Planinskog vodiča po Hrvatskoj«. Tiskan je u 3000 primjeraka, a prodaja na talijanskom tržištu dala je bolje rezultate od očekivanih. Izdavač je knjigu »nanjušio« u jednoj dalmatinskoj knjižari, a za oko mu je zapela jer je i sam planinar.

Unatoč talijanskom uspjehu toga vodiča, u posljednje dvije godine u našim planinama ne može se zapaziti povećana navala talijanskih planinara. Hrvatske planine nisu ništa dobile (niti izgubile!) talijanskim prijevodom vodiča, ali je Hrvatska ipak dobila reprezentativnu knjigu koja doprinosi i njezinoj turističkoj promidžbi. Štoviše, dodatno je ispriповijedao Čaplar, kada je nedavno glavni tajnik HPS-a Darko Berljak na sastanku UIAA-a u Bormiju u Italiji taj vodič darovao predsjedniku talijanskoga planinarskog saveza (CAI-ja), bilo je to iznenađenje i za okupljene visoke predstavnike najmoćnijih europskih planinarskih saveza. Naime, vodiči po njihovim zemljama uglavnom nisu prevedeni na talijanski jezik, a mala zemlja koja još nije članica Europske unije i u kojoj nema nijednog vrha višeg od 2000 metara ima opsežan vodič po cijelom svom teritoriju (s više od 600 stranica), bogato ilustriran i vrlo atraktivan – na talijanskom jeziku!

Tko zna, možda će skori ulazak Hrvatske u Europsku uniju ipak pridonijeti tome da hrvatske planine, slično ovom talijanskom iskustvu, lakše nađu put do knjižara i u drugim europskim zemljama.

Hrvatski planinari i strane planine

Pretpostavljam da se stariji planinari još uvijek sjećaju nekadašnje knjižare koja se nalazila na južnoj strani zagrebačkoga »Cvjetnog placa« (u jugoslavensko doba zvanog Trgom bratstva i

jedinstva) u kojem su se mogle nabaviti planinarske karte iz susjedne Slovenije (ponekad čak i iz drugih republika!), a isto tako i vojne topografske karte iz starijih zaliha ondašnje JNA, takozvane »specijalke«.

No, je li ikad itko bilo u kojoj hrvatskoj knjižari pronašao ikoju ne-hrvatsku planinarsku kartu ili vodič? Ja nisam i gotovo sam siguran da nisu ni drugi – takva izdanja kod nas jednostavno ne postoje. Zar zaista u Hrvatskoj ne postoji ni najmanje zanimanje za strane planine, pa makar se tu radilo tek o nekoliko desetaka kilometara udaljenom Posavskom hribovju, u čijim su planinarskim domovima zagrebački planinari mnogo češći gosti nego npr. ljubljanski?

Pokušao sam u samim knjižarama saznati zašto je tome tako, no svako je moje pitanje na tu temu bilo srezano u korijenu: »Ne, kod nas ne postoji interes za takvu literaturu, jedva prodajemo i to malo domaćega.«

Istina je, živimo u dobu sveprisutnog interneta na kojem je dostupno mnoštvo podataka, GPS uređaji već sadrže u sebi mnogo iscrpnih podataka, no zar zaista nema ni toliko interesa da bi se, na primjer, barem jednoj javnoj knjižari u Zagrebu isplatilo posvetiti koji kvadratni metar planinarskim kartama u izdanju Planinske zveze Slovenije, vodičima iz njemačkoga Rother Verлага ili pak izdanjima talijanskih, čeških ili slovačkih izdavača?

Dobar iskorak, sudeći po nabavci i prevođenju slovenske planinarske literature (Nejc Zaplotnik: »Put«, Zagreb 2009.), napravila je malena izdavačka kuća »Libricon«, koje je vlasnik zagrebački planinar Željko Žarak. On je ujedno i pročelnik HPS-ove Komisije za daleka putovanja, visokogorske uspone i planinarske pohode, koja je po prirodi posla svojevrсна komisija za međunarodnu suradnju. Vrijedan napredak učinjen je i na nedavnom zajedničkom sastanku predstavnika Planinske zveze Slovenije i HPS-a u Zagrebu, kada je dogovorena razmjena knjiga za prodaju, tako da se u HPS-u sada mogu nabaviti najbolje slovenske planinarske knjige i zemljovidi – a isto tako i u PZS-u hrvatska planinarska literatura. No i opet se za taj oblik planinarske i turističke promidžbe stranih planina i dosega planinarstva u inozemstvu nisu pobrinuli ni domaći ni strani izdavači, niti turističke organizacije, već sami planinari.

Još o planinarskoj etici...

Kad smo u drugom ovogodišnjem broju »Hrvatskog planinara« odlučili objaviti članak prof. dr. Željka Poljaka o planinarskoj etici nismo očekivali da će izazvati tako veliko zanimanje čitatelja. Činilo se da priča o planinarskoj etici, koja se često doživljava kao »sporedna« planinarska tema, tj. kao besplodno i neučinkovito moraliziranje o tome kako bi se planinari trebali ponašati, neće zanimati velik broj čitatelja i da će je mnogi čitatelji preskočiti. Unatoč tome, uredništvo ju je uvrstilo u časopis jer je zadaća časopisa istodobno informativna i edukativna pa planinarska etika nesumnjivo zaslužuje prostor.

Članak dr. Poljaka komentiran je na različitim razinama, a budući da ni mnogi predavači te teme u općim planinarskim školama nisu sasvim sigurni kako je najbolje obraditi, neki su taj članak kopirali upravo zato da bi temu o planinarskoj etici lakše predstavili na svojim predavanjima. Uredništvu su se svojim dopunama i promišljanjima o toj temi javila i dvojica dugogodišnjih planinara, Mladen Pisek i Đorđe Balić. Njihova promišljanja objavljujemo u cijelosti, kao dopunu objavljenom članku o planinarskoj etici.

Ur.

Doprinos promišljanju o planinarskoj etici

Mladen Pisek

Naše planinarske škole u svojim programima posvećuju jedan sat i »planinarskoj etici«. Rijetki priručnici o planinarstvu na hrvatskom jeziku nabrajaju tridesetak moralnih načela kojih bi se »osviješteni planinar« trebao držati na svom pohodu u gorje. Na sveprisutnom Internetu nalazimo i tekst: »Planinarska etika je skup nepisanih pravila«, a zatim se (tekstualno) nabrajaju neka »etička pravila« koja bi morao poštovati svaki član planinarskog društva. International Mountaineering and Climbing Federation (UIAA), na tragu anglosaksonskog izričaja, u odjeljku Ethic and Low navodi dokumente: Ethics – principles and practice for expeditions (1982./1987.), te Mountain Ethics Declaration (2009.), koji govore o moralnim normama »plemenitog planinara prema prirodi, domorocima u dalekim planinama, pa i sportskom poštenju pri osvajanju dostižnih vrhova«. No, mora se primijetiti da svi ti tekstovi prikazuju samo »mali skup moralnih načela kojih se pridržavaju planinari«. U svijetu ne postoji sustavno obrađena »planinarska etika« koja bi odgovorila na pitanja: koji su izvori planinarskog morala, što je sadržaj i kakav je razvoj pojedinih moralnih normi u planinarstvu, postoji li moralni kodeks u planinarstvu, koje su moralne sankcije nepridržavanja planinarskih načela, kakva je povijest

U Dolomitima

promjena moralnih pravila u planinarstvu (npr. Europe), postoji li raznolikost normi planinarskog ponašanja u odnosu na podneblja (npr. Europe, Azije ili Južne Amerike) itd.?

I dok npr. medicinska etika nalazi svoje porijeklo (preko Hipokratove prisjega) u principima starogrčkih liječnika asklepijevaca, pravna etika i poslovna etika izvore vuku iz rimskog prava i zapadne kulture, kršćanska etika (moralka) iz Novog zavjeta, a etički kodeksi mnogih profesija temelje se na humanističkim zasadima (npr. etički kodeks učitelja, etički kodeks znanstvenika itd.), za razumijevanje »planinarske etike« moramo spoznati što je uopće etika, koji su izvori moralnih normi i sankcija, brojnost etičkih sustava itd. Ukratko rečeno: etika je filozofska disciplina koja proučava izvore i porijeklo moralnih normi i

sankcija, subjekte, objekte, odnose i ciljeve moralnog tretiranja, vrijednosti i područja moralnog djelovanja, velike etičke sustave svijeta, »promišlja i procjenjuje moralna pravila, daje pregledni prikaz moralne prakse« itd. Etika se znanstveno dijeli na normativnu etiku koja obrađuje etičke sustave (npr. etike vrline, ljubavi, dužnosti, koristi, prava itd.) i primijenjenu etiku i etike struke, npr. poslovna etika, medicinska etika itd.), te na meta-etiku koja se bavi samim moralnim teorijama (npr. moralnom semantikom, epistemologijom, ontologijom, psihologijom itd.). Zapadna civilizacija danas razlučuje više od četrdeset velikih etičkih sustava. U takvom spoznajnom okviru etike teško da zasad možemo fundirati »planinarsku etiku«. Više šanse u znanstvenom opredmećenju »plani-

Planinarska načela, kasnije prerasla u norme, vjerojatno su se počela razvijati već u 17. stoljeću prilikom prvih »istraživanja planina« kad se počeo procjenjivati čovjekov odnos prema prirodi, usponu, supenjačima, opremi, gorštacima itd.

narske etike« možemo polučiti tek preko analize dosadašnjih »planinarskih moralnih normi«.

Moralne norme neke zajednice nastaju prvenstveno u religijskom predrđržavnom uređenju gdje dio vjerskih tabua ili dogmi regulira svakodnevni život ljudi. Kršenje »božjih ili prirodnih moralnih pravila« izaziva sankciju vjerske institucije, npr. materijalnu ili fizičku kaznu, pokoru, izopćenje iz vjerske zajednice, smrtnu osudu, »zagrobni život u mukama«. Nastankom države većina bitnih moralnih načela s vremenom se pretvara u pisana pravna pravila (zakone) društva, a sankcije za njihovo kršenje izvršavaju državni organi. Samo manji dio moralnih normi, za područja koja ne zanimaju državnu vlast, ostaje u domeni vjerskih institucija ili »građanskog morala«, a sankcije su najčešće deklarativne naravi ili »pod prisilnim osjećajem savjesti«.

Moralne norme ovise o religijsko-filozofskom sustavu kojem pripadaju vrijednosti koje se štite (ne)vršenjem moralnih dužnosti. One povijesno nastaju, mijenjaju se, pa i ukidaju ovisno o razvitku teološko-znanstvenog pogleda na svijet. Moralne norme koje tretiraju isti problem n rijetko su različite od civilizacije do civilizacije, od države do države, od klase do klase, od staleža do staleža, od grada do sela. Jednostavno poopćeno, ono što se do prije dvadesetak godina smatralo normalnim planinarskim djelovanjem, npr. paljenje logorske vatre (oko koje se raspredaju gorske legende), danas se ocjenjuje moralno neprihvatljivim. S druge strane npr. europsko plemenito precjenjivanje gostoljubivosti i poštenja gorštaka doživljava reviziju saznanjima o krađama opreme, progonima, pa i ubojstvima planinara na teritoriju Azije i Južne Amerike.

Vrativši se problemu stvaranja znanstvene (strukovne) »planinarske etike« možemo ustvrditi da zasigurno postoji niz moralnih pravila koja teže izvanzakonskom reguliranju ponašanja planinara na njegovom pohodu u prirodu.

Planinarska načela, kasnije prerasla u norme, vjerojatno su se počela razvijati već u 17. stoljeću prilikom prvih »istraživanja planina« kad se počeo procjenjivati čovjekov odnos prema prirodi, usponu, supenjačima, opremi, gorštacima itd. Planinarski moral stvarao se na pojedinačnim promišljanjima najpoznatijih planinara, prenosio se kroz dominantna planinarska društva, izazivao je brojne sukobe između vodećih planinarskih nacija (npr. Francuske, Njemačke, Velike Britanije) te nadahnjivao velikane na izvanredne sportske uspjehe. Izvore moralnih normi u planinarstvu možemo naslućivati npr. već u biblijskim citatima (»I dade Bog čovjeku da upravlja svom Zemljom!«), u mnogim filozofskim zasadima (Jean-Jacques Rousseau), u sociološkim premisama zajedničkog suživota, u ekološkim zahtjevima za održivim razvojem s kraja 20. stoljeća itd.

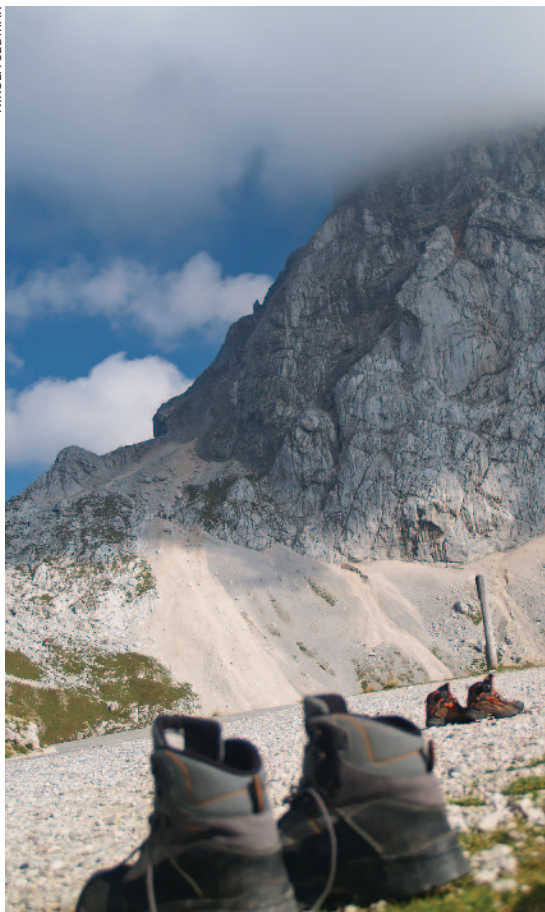
Planinarski moral zagovara vrijednosti očuvanja prirode koje su naizgled prihvatljive svim namjernicima u gore, a napose educiranim planinarima. Te vrijednosti mogu se sustavno prikazati, analizirati i procjenjivati, a to pruža mogućnost oblikovanja strukovne »planinarske etike«. No s druge strane, nepostojanje stvarnih sankcija za kršenja planinarskih moralnih načela rezultira da ih nerijetko, zbog nemara, hitnje ili arogancije, zanemare i »okorjeli planinari«. Samim tim gubi se smislenost »planinarske etike« te nudi državi da pravno regulira sve ponašanje »posjetitelja u planini« i zaštitu gorske prirode.

Nužnost postojanja i »planinarske etike« te prikladne moralne svijesti, uz egzistiranje i pravnih propisa države koji bi regulirali bitan dio navedene problematike, možemo prispodobiti u nekoliko minornih slučajeva. Npr. zabavno je gledati kako dvoje starijih supružnika iz zapadne Europe, opremljeni vrhunskom planinarskom opremom, prekoračuju ogradu te obilaze naplatnu kućicu u nacionalni park da bi »uštedjeli tri eura za ulaznice«. Klasičan je i primjer balkanskih »planinara« koji poslije ponoći pijani drečavom pjesmom slave uspješan uspon na nepoznati vrh uznemiravajući spavače u planinarskom domu.

Dugogodišnji su moralni prijevori između planinara i alpinista, a napose između alpinista i sportskih penjača o »habanju stijena«, o »mogućem nemogućem«, o smislenosti korištenja »tehničke opreme« ili samoubilačkih uspona. Zanimljiva je i izjava majke poginulog planinara na Himalaji: »Sin mi je znao da nije mogao tražiti da spasitelji riskiraju živote u takvoj snježnoj oluji! No, on se vjerojatno tome intimno nadao!«

Zato bismo, u želji da oblikujemo strukovnu »planinarsku etiku«, trebali najprije promotriti »etički kodeks planinara«, a zatim se upustiti u znanstveno sistematsko istraživanje mogućih izvora moralnih normi u planinarstvu, vrijednosti koje one zagovaraju, njihov povijesni razvoj, pripadajuće moralne sankcije itd. Do tada, pod sintagmom »planinarska etika« dajemo novim naraštajima samo trenutna moralna načela u planinarstvu kojima bismo željeli ocrtati plemene ciljeve te aktivnosti.

NIKOLA SEDMAK

Vrijedi podsjetiti... hrvatski planinari imaju kodeks planinarske etike

Đorđe Balić

Sradošću sam primio članak cijenjenog prof. Poljaka o važnoj planinarskoj i duboko intelektualnoj temi – Planinarska etika u Hrvatskoj i u svijetu, u broju 2/2012 »Hrvatskog planinara«.

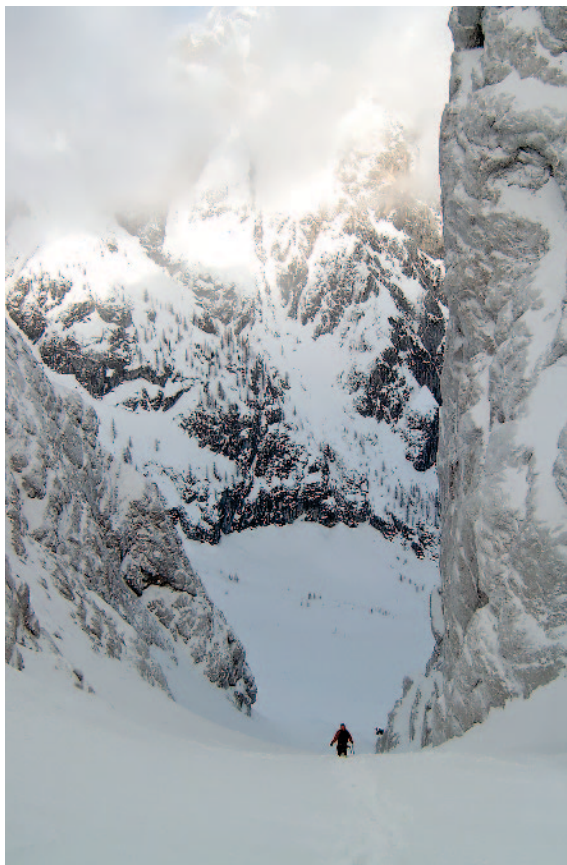
Tema je takva da je se malo tko, barem iz planinarskih redova, može prihvatiti, dakako, izuzev prof. Poljaka. On je već u više prilika o navedenoj temi javno pisao i izložio svoje stavove kritičkom stavu planinarske javnosti. Sve što je u planinarskoj publicistici objavljeno prof. Poljaku je bilo dostupno, a on je izvanredan čuvar artefakata. U svakom slučaju, najmjerodavnija ličnost da o temi progovori.

Sam članak je sigurno obuhvatio sve što je u hrvatskom planinarskom tisku o toj temi objavljeno, osim nažalost najvažnijeg dokumenta koji bi cijelom članku dao cjelovitiju sliku. Naime, godine 1987. na Skupštini Planinarskog saveza Hrvatske održanoj 6. lipnja, usvojena su Pravila ponašanja članova planinarske organizacije u Hrvatskoj – kodeks planinarske etike.

Znači, hrvatski planinari već 25 godina imaju i normativni akt o planinarskoj etici. Taj (autorski) akt napisao je Ilica Martinek, poznati požeški, slavonski i hrvatski planinar, tadašnji dopredsjednik Hrvatskoga planinarskog saveza, inicijator i dugogodišnji organizator popularne manifestacije koja njeguje postulate kodeksa – »Papučkih jaglaca«.

Dozvoljavam da u navedenom kodeksu možda neke formulacije više nisu u duhu vremena u kome živimo, ali nitko nije kodeks osuvremenio, što znači da je na snazi i da se ponosimo tom činjenicom već 25 godina. Vjerujem da bi danas svaki istinski planinar, humanist i intelektualac potpisao npr. pjesničku formulaciju iz glave 3. toga kodeksa, Zaštita prirode, stavka 5. alineje 2., koja glasi: »da ne beru i ne trgaju cvijeće i da posebno čuvaju njihovo korijenje, jer se cvijeće u prirodi bere očima, a ne rukama«.

Uvjeran sam da je posrijedi samo nenamjeran propust i da nije zaboravljeno da su tih godina

kada je napisan kodeks iz slavonskih planinarskih pera izašli dva statuta PSH/HPS, strateški dokument »Razvoj planinarstva u Hrvatskoj do 2000. godine«, »Adresar HPS-a« i »Kalendar akcija u Hrvatskoj«.

Umjesto prepiske o ovoj temi predlažem da se objavi još jedan tekst o kodeksu koji će ispraviti propušteno, radi povijesne vjerodostojnosti. Zamislimo si kako bi bilo da jednog dana kad nekoga više nema precrtamo i njegova djela!

Usvojeni kodeks planinarske etike može se pronaći u »Hrvatskom planinaru« br. 7-8, 1987., prilog, str. 21.–26. Časopis je dostupan u digitalnom arhivu »Hrvatskog planinara« na webu HPS-a – www.plsavez.hr/hp-arhiva/198707.pdf.

Što Požeška gora nudi planinarima

Berislav Tkalac, županja

Požeška gora je prostrana šumovita gora koja čini južni dio vijenca oko Požeške kotline a pruža se u smjeru istok-zapad od Pleternice do Nove Gradiške u duljini od 40 km. Omeđena je cestovnim krugom Požega (157 m) – Pleternica (122 m) – Ratkovic (107 m) – Batrina (106 m) – Staro Petrovo Selo (126 m) – Rešetari (137 m) – Nova Gradiška (128 m) – Baćin Dol (178 m) – Banićevac (295 m) – Ivandol (223 m) – Brestovac (168 m) – Požega. Cesta Požega – Gradski Vrhovci – prijevoj Raškovic (363 m) – Crkveni Vrhovci – Nova Kapela (122 m) prelazi sa sjeverne na južnu stranu gore u njenom rubnom središnjem dijelu više prema istoku i jedina je kategorizirana cesta koja prelazi preko planine. Tu je Požeška gora i najšira. Ostale ceste, pogotovo s južne strane, ulaze duboko u planinu pa su prilazi bili i najvišim vrhovima planine dostupni i onima slabije kondicije, omogućavajući kraće planinarske izlete od četiri sata hoda u oba smjera.

U središnjem dijelu planine, kojem je najviši vrh Maksimov hrast, ima nekoliko markiranih planinarskih staza, a glavne su polazišne točke Crkveni Vrhovci (istok), Piljana (zapad), Brestovac (sjever), Vladisovo, Oštri vrh i Starac (jug). Sve se spajaju sa Slavonskim planinarskim putem na udaljenosti od pola sata hoda u vršnom djelu planine, na potezu od točke zvane Kamen (599 m) do Maksimova hrasta. Osim trase SPP-a, na zapadnoj strani planine nema markiranih planinarskih putova. Uz SPP, na istočnoj strani gore ima najviše markiranih planinarskih putova.

Istočni dio gore ima dosta poljoprivrednih površina, vinograda, voćnjaka i šume pa je premrežen šumskim cestama i na samom bilu. Tako se do gornjih sela, Laza, može doći autom iz Požege preko sela Komušine. Šumska cesta ide od Pleternice do Šabanova oraha preko Vasinih i Čosinih Laza, a ima odvojak i za Laze Prnjavor. Iz Požege, s Trga Svetog Trojstva, vodi planinarski put preko brda Sokolovca na Vrhovački grad, kojem se može prići i iz sela Gradskih Vrhovaca. Iz Bzenice se šumskom cestom može doći u izletište

ALAN ČAPLAR

DARKO KOŠ

Najviši vrhovi Požeške gore:
Kapavac (618 m) i Maksimov hrast (614 m)

INFORMACIJE

Važniji vrhovi Požeške gore

Kapavac, 618 m
 Maksimov hrast, 615 m
 Lokve, 611 m
 Kamen, 599 m
 Brezovac, Turski ključ, 564 m
 Mladik, Babja gora, 510 m
 Tromeda, 385 m
 Šabanov orah, 361 m
 Klikun, 343 m

Stare gradine

Viškovački grad, 364 m
 Vrhovački grad, 437 m
 Gornja Vrbova, 480 m
 Dolački grad, 367 m
 Gračanica, 402 m

Pregledni zemljovid
 Požeške gore
 (mjerilo 1:100.000)

Planinarski putokazi na
 istočnom dijelu Požeške gore

ALAN ČAPLAR

Klašnice, gdje se nalaze tri manja jezera. Do etno-eko sela Stare Kapele vodi iz sela Dragovaca (109 m) asfaltna cesta. Oko sela je markirana planinarska šetnica. Do lovačke kuće na Jegerovoj livadi može se doći i iz sela Koprivnice Požeške.

Bilo Požeške gore najuže je na zapadnom dijelu, koji se zove Babja gora. Tamo se poljoprivredne površine u širokom pojasu prostiru do pod sam vršni dio brda, prateći Adžamovski potok. Asfaltna cesta ide uz potok iz Adžamovaca u Gunjavce i Drežnik, odakle dalje vodi šumska cesta uz potok Hrastovac u područje Osoja ispod najvišega vrha gore, Kapavca. Slično je i s druge (sjeverozapadne) strane, gdje se šumskim cestama iz Baničevca i Opršinca (249 m) može brzo i lako doći u predio Baničevačkih brda, Mladika i »lagera nad Opršincem«, dakle u područje Babje gore.

Vododijelnica Babje i Požeške gore nalazi se između Kapavca (618 m) i Maksimova hrasta (615 m) na lokalitetu zvanom Piljana (324 m). Usječena je u planinu kao brazda, a čine je potoci Brezovac i Pokotina. Brezovac se s još jednim potokom

ulijeva u Pokotinu na Piljani. Donde vodi šumska cesta iz sela Tisovca (190 m). Od Godinjaka (130 m) do Tisovca cesta je asfaltirana. Najviši izvor nalazi se blizu Maksimova hrasta. Voda koja se skuplja s okolnih strmih vododerina i drugih izvora stvara u području zvanom Žežnice potok Ribnjak. On se spušta u nizinski predio Dolova i prolazi pored lovačke kuće »Graničar«, dokle se iz Vladisova (188 m) može doći makadamskom cestom. Potok dalje teče prema jugu uz asfaltnu cestu Vladisovo – Oštri Vrh – Staro Petrovo Selo.

Ovdje treba spomenuti i Maglajski potok pored kojeg se iz Vrbove i Blažević Dola, dokle je cesta asfaltirana, može doći do ruševina staroga grada Gornje Vrbove i SPP-a, ali bez markacije. Od Blažević Dola nastavlja se dobra šumska cesta, a zatim šumski put. Gradina se nalazi 15 minuta od Tromeđe i trase SPP-a.

Vodotoci Požeške gore, kojima ta planina obiluje, u cijelosti pripadaju savskom slivu. Kao malo koja druga gora, Požeška je gora prirodno okružena vodotocima, koji prate već spomenuti

cestovni krug. Sa sjeverne strane, od Banićevca, teče Orljavica koja se kod Požege ulijeva u Orljavu, a ta zatim teče prema jugu i posve zatvara istočnu stranu planine te se ulijeva u Savu kod Slavonskog Kobaša. Svi sjeverni potoci ulijevaju se u Orljavicu, a istočni u Orljavu. Zapadnu među čini potok Putnjak koji izvire kod Banićevca, a ulijeva se u Rešetarnicu koja kod Orubice utječe u Savu. Općenito gledano, južnu stranu Požeške gore postupno prelazi u ravnicu, zatvara rijeka Sava. Prije toga se svi potoci s južnih padina Požeške gore ulijevaju u kanalizirani vodotok koji teče usporedno s autocestom i kod Lužana se spaja s Orljavom.

SPP se spušta s Brezova polja (KT 6), do izletišta na Strmcu, gdje se nalazi i planinarska kuća Strmac (KT 7). Markirani put odlazi sa Strmca do crkve u Baćin Dolu preko brda Vučje jame (338 m). Od Baćin Dola ide se u istočnom smjeru najprije makadamskom cestom, zatim šumskom cestom i potom strmo uzbrdo do staroga grada Gračanice (402 m, KT 8 SPP-a). Put se nastavlja

ALAN CAPLAR
ALAN CAPLAR

Tromeđa

Klašnice

na zapad Babjom gorom podno vrha Mladika (510 m) do najvišega vrha gore, Kapavca (618 m). Vrh je okružen visokom šumom pa je bez vidika. To je kontrolna točka planinarske obilaznice »Najviši vrhovi hrvatskih županija« i KT 9 SPP-a.

Markacija SPP-a preko Lokvi (611 m) i Kačpe-rovca silazi na Piljanu (324 m) i strmo se penje na Maksimov hrast (615 m). Na tom se vrhu nalazi telekomunikacijski relej i geometarski stup građen od cigle, visok 7 m. Od releja prvo na zapad, a onda prema jugu, vodi dobra šumska cesta u Vladisovo. Na vrh se može »popeti« i autom. Cesta ide iz Vladisova na istok pored lovačke kuće »Graničar«; kod lovačke čeke, prije betonskog mosta na potoku, skreće lijevo u sjevernom smjeru. Na svim drugim križanjima treba ići desno. Cesta nije markirana, orijentacijski je laka, a šuma je vrlo lijepa. To je dobar pješački put zimi, kad padne snijeg. Vrh je također okružen visokom šumom pa nema nikakva vidika. To je KT 10 SPP-a i KT Hrvatske planinarske obilaznice.

Markirani uspon na vrh ide iz sela Vladisova. Kod već spomenutoga betonskog mosta i čeke markacija nastavlja ravno šumskom cestom. Poslije prelazi u šumski put, potom se zaraslom i strmom šumskom vlakom penje na još strmiji greben i izlazi na vrh. Nešto blaži markirani put vodi iz sela Oštrog Vrha i Staraca. Do sela vode asfaltne ceste iz Starog Petrova Sela (126 m). Između Oštrog Vrha i Staraca preko zaseoka Poljica vodi markirani šumski put. Prolazi pored nove lovačke kuće i ide sve do kraja sela. Kod zadnje kuće (254 m) ide

se desno traktorskim putom i ulazi u šumu, kojom se preko Šabanova brda i Grabara penje na vrh. Kad bismo ovdje produžili ravno, spustili bismo se na markaciju koja dolazi iz Vladisova. Drugim riječima, to su ustvari dva usporedna planinarska puta, pogodna za kružnu turu.

Sa sjeverne strane na vrh se stiže iz sela Brestovca ili Dolca, prvo makadamskom cestom a potom šumskom stazom preko Dolačkoga grada i Kamena (599 m), ugaženim, ali slabije markiranim putom. Od Kamena markacija nastavlja na istok hrptom brda preko Kapetanove kose, Tromeđe, Žabarke i Jastrebcu do Kurjačine, gdje markacija prelazi cestu i ulazi u selo Crkvene Vrhovce. Prije sela, na lokaciji Jastrebac, vodi stara markacija za Vrhovački grad i Požegu. Dalje SPP ide na istok prema selu Čosinim Lazama. Prije sela kod Šabanova oraha SPP skreće desno i spušta se južno prema Komorici i Ratkovici. Tko ne ide na Klikun može lokalnom markom preko Rasoje (357 m) za Komoricu.

Šabanov orah (361 m) je mali proplanak uz cestu Požega – Komušina – Laze Prnjavor, s kojeg su lijepi vidici. Kada bismo tom cestom produžili na istok, stigli bismo u selo Laze Vasine. Prije Tromeđe (385 m) odvaja se markacija za Klašnice i Klikun, KT 10 SPP-a. Iza Tromeđe nalazi se odvojak za Viškovački grad, Srednje Selo i Viškovce, a ravno šumska cesta vodi do lokaliteta Starac i spušta se u Pleternicu.

Od Klašnica (167 m) do Klikuna markirana su dva usporedna puta. Donji je preko Golog brda, a

gornji preko Luka. Oba se spajaju s SPP-om kod Laza Prnjavor (335 m), pa je prema tome staza kružna. Putem za Komoricu (119 m), SPP-om prolazimo pored lovačke kuće na Jegerovoj livadi. Lijepi su vidici sa staroga grada Gračanice, vide se Psunj i najviši vrh Slavonije Brezovo polje, te planine u Bosni.

Ugodan prostor i vidikovac jest kapela sv. Petra na Starcu iznad Pleternice. Na Klikunu su nekad bili poznati vinogradi, kojih više nema. Klikun je bio poznat i po drvenoj piramidi, koja se srušila. To je prirodni vidikovac koji gleda prema jugu daleko u Bosnu. Krasan vidik na cijelu požešku dolinu pruža se s Velikog kamena i Kalvarije na Sokolovcu iznad Požege. Sa Trga Sv. Trojstva kreću na Veliki kamen tri markirana puta koji preko Sv. Jelene stižu na Sokolovac. Prije Vrhovačkog grada odvaja se markacija za Veliku Kobilu i Novo Selo.

SPP silazi s brda kod sela Komorice. Tu se prije urušavanja mosta na Orljavi prelazilo iz Ratkovice u Brodski Drenovac. To je već početak Dilj-gore. Zasad je Orljavu moguće prijeći preko mosta zvanog Ganocin mlin, kod ž. p. Bučje - Koprivnica ili kod sela Dragovaca, što je znatno duži put nego prije. Osim toga, hoda se po asfaltnim cestama, što nijednom planinaru nije privlačno.

Planinarski objekti na Požeškoj gori za sada ne postoje. Još davne 1934. HPD »Sokolovac« iz Požege imao je u šumi Raskršću na upotrebi drvenu lugarnicu zvanu »Koliba na Antunovcu« (381 m). U Vladisovu je lijepo uređena lovačka kuća »Graničar«, u kojoj bi se, kao i na Jegerovoj livadi, uz dogovor s lovačkim društvom moglo prenoćiti. Na položaju Starac u vinogradima iznad Pleternice nalazi se velika kapela svetog Petra, gdje su planinari koristili prostor suterena kapele kao planinarsko sklonište. Na izletištu Klačnicama imali su pleternički planinari planinarsko sklonište zvano »Treća kuća«. Ovdje je 2003. održan 27. slet slavonskih planinara, u povodu 20. obljetnice HPD-a »Klikun« iz Pleternice.

Planinarske putove na Požeškoj gori održavaju tri već spomenuta društva te HPD HZZO iz Požege i Slavonski planinarski savez. Vrijedi podsjetiti da je SPP bio prva obilaznica u Hrvatskoj. Kad je 1957. SPP otvoren, Požeška gora nije bila uključena u trasu puta, a kad je 2000. obnovljen, ušla je u proširenu trasu puta. Od 2011. Slavonski planinarski savez organizira »Pohod slavonskim planinama« po dionicama SPP-a radi popularizacije SPP-a i Slavonskoga gorja. Požeškoj gori pripala je druga dionica. Prvi se dan hoda od Bačin Dola do Vladisova, a drugi dan od Vladisova do Ratkovice.

U idućem broju: Stare gradine Požeške gore

Planinarske kuće u Slavoniji

Od povijesne paradigme do recentne zbilje

Antun Lovrić, Požega

Priču započinjem povijesnim činjenicama o prvim planinarskim objektima na Papuku, Psunju, Dilj-gori i Krndiji, i to zato što su ti objekti građevinsko djelo planinara, njihova osobnog rada i njihovih priloga u obliku materijalnih sredstava. Kronika je to koju izlažem i zbog činjenice što pripadam onoj planinarskoj generaciji koja ih je gradila, održavala, skrbila se o njima i koja se znalački borila da ti planinarski objekti opstanu i budu u funkciji planinara i izletnika.

Kako se i kada pojavilo planinarstvo u Slavoniji?

Povijest planinarskih društava ima svoju kronologiju, redoslijed osnivanja i ustrojavanja, iako mnogi zjurado premeću po godinama nastanka, trajanja ili obnavljanja planinarskih društava, ne bi li i »njihovo« Društvo dobilo povijesnu patinu. To nije dobro jer je svako površno i neznačajno slaganje kronologije planinarskog djelovanja krajnje nečastan posao. Podsjetit ću da se u Poljakovoj knjizi »Slike iz povijesti hrvatskog planinarstva« može iščitati kako je Julije Kempf, začasni član Hrvatskoga planinarskog društva u Zagrebu, kao prvu u Slavoniji, tj. istočnoj Hrvatskoj, u Požegi 1898. osnovao podružnicu »Papuk«¹ (osnovana je kao šesto društvo u Hrvatskoj, nakon »Visočice« u Gospiću, »Lovnika« u Vrbovskom, »Risnjaka« u Delnicama, »Strahinjčice« u Krapini te »Ivančice« u Ivanju).²

Organizirano planinarstvo u Slavoniji postoji od pojavljivanja »Bršljana« u Osijeku 1895., kao samostalnog planinarskog društva. Tadašnje osječke novine »Die Drau« 7. srpnja 1895. pišu kako je društvo: novinar, kirurg, jurist, slikar i obrtnik zajedno s damama, pošlo željeznicom, kočijama i biciklima do Velike. Tamo su se okupali u velikom kamenom bazenu alaunskog kupališta i

Planinarski dom na Omanovcu (Psunju) kroz povijest

noćili u jednokatnom kupališnom svratištu. Drugi dan obišli su ruševine staklane u Dubokoj i pješčice nastavili na Jankovac. Odvjetnik Vilim Winter piše kako su tamo vidjeli slap visok 80 m, vodoskok visok 30 m i sige koje se mogu mjeriti s onima iz Postojnske jame.³ Eto, bio je to prvi slavonski izlet koji će promovirati pojavu Planinarskog društva »Bršljan«, koja je uslijedila 19. listopada 1925.⁴ Međutim, činjenica je da je Hrvatsko planinarsko društvo u Zagrebu najvećim dijelom bilo sastavljeno od uglednika iz Zagreba pa su osnivači na odborskoj sjednici 1875. donijeli zaključak o sjedi-

1 V. Željko Poljak, Slike iz povijesti hrvatskog planinarstva, str. 43
2 V. Isto, str. 92.

3 K. Filingner, 60 godina planinarstva u Osijeku (1895-1925-1955), str. 3.
4 Isto, str. 13.

štima društvenih povjerenika u Brodu na Savi, Đakovu, Novoj Gradiški, Požegi i Slatini. Čak su predviđene i osobe koje su trebale raditi na osnivanju podružnica. Bio je to povijesni kroki o planinarskim društvima u Slavoniji.

Pojavljivanje planinarskih društava tijekom 20. stoljeća važna je povijesna konstanta, ali osim one povijesne patine, ono ne sadrži prezentnu vrijednost. Razlog više da sva planinarska društva u Slavoniji treba valorizirati sadašnjom organizacijskom vrijednošću i socijalnim statusom uopće. Podsjetimo se: PD »Jankovac« u Osijeku osnovano je 1925., »Dilj« iz Slavonskog Broda 1925., »Čaklovac« iz Pakraca 1928., »Papuk« iz Virovitice 1928., »Vrani kamen« iz Daruvara 1931., »Strmac« iz Nove Gradiške 1932. Ovo i zbog činjenice što su planinarski objekti u povijesnom kontinuitetu opstojnosti planinarskih društava imali onu dopunsku vrijednost koja je planinarskom društvu davala visok društveni obol.

Planinarska skloništa, domovi i kuće...

Početak planinarske izgradnje objekata u Slavoniji datira od 1934. godine. Povijesna perjanica pripada osječkim planinarima, HPD-ovoj podruž-

nici »Jankovac«, koja je te godine izgradila planinarski dom na Jankovcu (475 m). Dom je izgrađen velikom zaslugom ondašnjeg predsjednika podružnice dr. Kamila Firingera.

Međutim, ni drugi se nisu olako predavali. Požeška podružnica HPD-a »Sokolovac«, uredila je te iste 1934. godine kolibu na Antunovcu na Požeškoj gori (361 m), u drvenoj lugarnici gradske općine podignute 1921. u šumi Raskršće, a ime Antunovac dobila je po gradskom šumaru Antunu Jančikoviću. Imala je sobu i terasu. Planinarsko sklonište na Poganom vrhu (oko 600 m) na Papuku uredila je podružnica »Vrani kamen« iz Daruvara oko 1933., također u napuštenoj lugarnici. I na Psunju je 1934. na Brezovu polju (985 m) uređeno planinarsko sklonište u unajmljenoj prostoriji šumarije. Vrijedno je spomenuti i sklonište na Vražjem Vršču, na Bilogori (240 m), koje je uredila podružnica »Papuk« iz Virovitice.

Dakako, povijesni niz građenja planinarskih objekata nastavlja se tijekom 20. stoljeća. Planinarski dom na Jankovcu imao je tužnu sudbinu. Stradao je u ratu 1941., ponovno je izgrađen 1951., izgorio 1987., pa opet izgrađen, onda devastiran i konačno nakon Domovinskog rata obnovljen.

Početak planinarske izgradnje objekata u Slavoniji datira od 1934. godine. Povijesna perjanica pripada osječkim planinarima, HPD-ovoj podružnici »Jankovac«, koja je te godine izgradila planinarski dom na Jankovcu (475 m). Dom je izgrađen velikom zaslugom ondašnjeg predsjednika podružnice dr. Kamila Firingera

Drugi dom na Jankovcu, sagrađen 1951. izgorio 1987.

Planinarski dom »Petrov vrh« koji je u doba rata spaljen, a koji je 1939. izgradila podružnica »Vrani kamen« iz Daruvara, obnovljen je nakon rata i otvoren 1959. I Brođani su planinarski dom u Popovića šumi (»Đuro Pilar«) dobili dobrotom tadašnjih organa vlasti, marno ga uredili i otvorili za građanstvo 1955. »Svobodin dom« na Velikoj poljani (708 m) sagradili su pakrački planinari 1937., a uništen je u Drugom svjetskom ratu.

I pakrački dom na Omanovcu također je imao burnu prošlost. Otvoren je 1963., izgorio 1974., a 1977. je ponovo otvoren. Potom je došao Domo-vinski rat a s njim novo ratno stradanje i devastira-nje doma. Ipak, dom je obnovljen dobrotom grada i pakračkih planinara.

Uz već spomenuta skloništa, još jedno zaslu-žuje povijesno priznanje – »Torbarovo sklonište« na Lipovici (423 m) koje su uredili brodski plani-nari 1935.

Storija o domu »Lapjak« u Velikoj

Planinarski dom »Lapjak« središnji je dio povi-jesne priče o planinarskim objektima u Slavoniji. Nakon obnavljanja planinarskog društva »Soko-lovac« u Požegi, 12. veljače 1950., prvotna ideja o gradnji doma na Papuku bila je da se dom gradi na Lapjaku (nasuprot današnjoj lokaciji), tik ispod Veličkoga grada. Prema iskazima starijih plani-nara, najvažniji argument za lokaciju na Topličkoj glavi bili su bazeni s toplom vodom u kojima se kiselila konoplja, a koji su nakon rata bili u zapu-štenu stanju.

Izgradnja požeškog planinarskog doma započela je kupnjom dijela zemljišta i dobiva-njem državne zemlje od kotarske vlasti. Prve radne akcije požeških planinara odnosile su se na uređenje bazena. Uređenjem dvaju bazena za kupanje, planinari su krenuli u izgradnju svlači-onica i točionice. Nakon preuređenja i pretva-ranja veličkih bazena za kupanje u otvoreno kupalište pedesetih godina prošlog stoljeća, pa do 1963., požeški su se planinari skrbili o baze-nima (čišćenju, uređenju okoliša, naplaćivanju ulaznica, ponudi pića i sl.). Sindikalne organiza-cije, građanstvo i mladež organizirano su dolazili u Toplice. Nakon uzimanja Papuka za domicilnu planinu i preuređenja bazena u termalno kupali-šte požeški su planinari pedesetih godina prošlog stoljeća za svoju planinarsku kuću dobili jedno-

katnicu pokraj župne crkve (ugostiteljski objekt). Domar je bio gospodin Drabik. S druge strane, izgradnja doma tekla je sporo. Jednostavno je zastala. Bio je to velik objekt i nije ga bilo lako završiti. Iako su brojna poduzeća iznimno mnogo pomagala planinarima, izgradnja doma ipak je sporo napredovala.

Moj posjet domu datira u zimu 1957. kada je dom bio zidana građevina, bez prozora i vrata. Ta i sljedeća, 1958. godina, bile su udarne u završ-nim radovima pa je dom 1958. godine otvoren. Planinarsko društvo »Sokolovac, kao vlasnik doma, ubrzo je u njemu organiziralo ugosti-teljsku djelatnost. Ovdje s punim poštovanjem spominjem najvećega i najboljeg domara Rudu Nedelu koji je taj častan posao obavljao sve do svoga umirovljenja. Poslije Nedele dom je dan u zakup »Kamen-Ingradu«. Iako je ugovor pravnički dobro načinjen, reklo bi se uz međusobno uvaža-vanje i vjerovanje, zakupoprimac »Kamen-Ingrad« izigrao je požeške planinare. Ugovor je sklopljen 1990. i istekao u siječnju 2000. Međutim, »Kamen-Ingrad« očigledno je imao namjeru otuđiti (oteti) dom. Od 2000. do 2003. trajala je bitka za dom, da bi konačno potpredsjednik Vlade Goran Granić temeljem mišljenja Povjerenstva za raspolaga-nje državnom imovinom u ime Vlade presudio: »Kamen-Ingrad« odmah mora napustiti planinar-ski dom. Odlazak »Kamen-Ingrada« iz doma osta-vio ga je u devastiranom stanju. Ugovor o zakupu najvećim se dijelom nije realizirao, a pokušaj stav-ljanja doma u nekadašnju funkciju nije bio moguć. I dom je zatvoren. Počela je njegova obnova koja traje i danas. Uzgred, iako je HPD »Sokolovac« dobilo sudski spor i pola milijuna oštete, stečaj je odnio sve osim nekih 4000 kuna koje su »pojele« sudske pristojbe.

Od ruine do obnove doma

Danas dom ima novi krov, dimnjake, oluke, veliku natkrivenu terasu na prvom katu, ulazne natkrove, u prizemlju novu kanalizaciju, novu vodovodnu mrežu, nove elektroinstalacije, uređene sale, kuhi-nju i hol s novim podovima i stropovima, djelo-mično izgrađen novi sanitarni čvor, limom natkri-ven prostor iznad nusprostorija, očišćenu i sani-ranu buduću praonicu i skladišta, razrušene stare kupaonice, zatim stavljena nova vrata u prizemlju, nove prozore itd.

Što dalje? Ili, kako dalje? Nevjerojatno je kako donacijskog novca nema, a svi vapimo za tim objektom: i planinari i posjetitelji Parka prirode i školska djeca i sportaši i umirovljenici. Na koja vrata pokucati? Tek pouke radi, planinari Kreševa (BiH) za obnovu svoga doma na Kobili dobili su novac na posudbu od svojih sugrađana poduzetnika, bez kamata i s gestom: novac vratite kad budete mogli! I vratili su ga.

Požeški planinari imaju još jednu planinarsku kuću – »Trišnjicu«, koja također traži veću skrb i građevinske zahvate. Kada će doći na red, pitanje je nad pitanjima.

Od utopije do zbilje...

Podvucimo crtu u požeškom planinarskom kontekstu i iskažimo iznimno poštovanje onima koji imaju svoje planinarske objekte i skrbe se za njih, neovisno o tome čine li to sami ili uz pomoć mjesne samouprave. Njima uz poštovanje treba odati i našu opću zahvalnost što se uspješno nose s održavanjem planinarskih kuća. Blago onima koji nemaju planinarskog objekta, jer nemaju ni brige. Ne čini li se svrhovitim pitati one koji imaju planinarske objekte trebaju li pripomoć u radu, novcu, majstorima? Planinarski dom »Lapjak« i planinarska kuća »Trišnjica« jesu požeški objekti, ali i slavonski i hrvatski. Zasučimo zajednički rukave, ako nije moguće u izgradnji, a onda barem u održavanju.

Današnja karta Požeškog gorja ima ubilježene planinarske objekte na Dilj-gori: planinarski dom »Đuro Pilar« (20 ležaja) i sklonište »Pljuskara« (15), na Krndiji: planinarske kuće: »Borovik« (12 ležaja), »Tivanovo« (6), »Šaševo« (15) i »Mlaka« (bez ležaja), na Psunju: planinarsku kuću »Strmac« (30 ležaja) i planinarski dom »Omanovac« (60) te na Papuku: planinarske domove »Jankovac« (67) i »Petrov vrh« (48), zatim kuću »Trišnjica« (10) i skloništa »Mališćak« (15), »Crni vrh« (4) i »Trišnjica« (8 ležaja). Dakako, to je lista bez planinarskog doma »Lapjak« u Velikoj koji bi po projektu trebao imati gotovo 70 ležaja. Lista objekata je sudeći po njihovim nazivima izvrsna, no stvarnost je potpuno drugačija. Samo je daruvarski dom stalno otvoren, a »Omanovac« i »Đuro Pilar« po dogovoru. Uvjeti života u kućama i skloništima takvi su da objekti mogu poslužiti tek u nuždi ili za dnevni boravak.

Lapjak, dom požeških planinara u Velikoj

Zaključno, još iz doba graditelja »Lapjaka«, u pismu upućenom Planinarskom savezu Hrvatske (21. listopada 1953.) predsjednik Društva Franjo Grbac i tajnik Stjepan Lovrić otkrivaju ulogu doma: »Naš Dom kojega gradimo u većem razmjeru bit će polazna točka za sve pravce u Papuku, te kao glavni čvor za razvoj planinarstva u ovom kraju, a imade što je jedinstven slučaj u cijeloj državi kupaće bazene sa toplom vodom, te se ti bazeni nalaze svega 40 metara od doma, a bazeni su vlasništvo društva.«⁵ Ali gorka je sudbina zadesila dom njegovim davanjem u zakup »Kamen-Inggradu«, dok je bazene socijalistička vlast uzela i šezdesetih godina dodijelila poduzeću »Požeška dolina«. Oduzimanje doma i zemljišta nastavlja se i 2012. godine konstrukcijama ne bi li se otelo nešto što i prirodno i gruntovno pripada požeškim planinarima. Na godišnjoj skupštini »Sokolovca«, izlažući priču o planinarskom domu »Lapjak«, istaknuo sam: »Nikada nikome nećemo dati ni pedalj naše planinarske imovine, uz onu slavonsku: Uzalud vam trud svirači!«

5 V. R. Heli, Stoljeće požeškog planinarstva, str. 215

Dodi, vidi, popni se!

O danu kada je jedan Zagorac dominirao Sjevernom Amerikom

Zvonimir Marčec, Varaždin
Milan Rajšić, Trier (Njemačka)

Planirajući i pripremajući putovanje po Meksiku suočili smo se s nemogućim zadatkom – kako u 23 dana obići sve važnije zanimljivosti u državi koja je čak 35 puta veća od Hrvatske? Samo meksička obala dugačka je 9000 kilometara, a zapljuskuju je valovi Atlantskog i Tihog oceana. Zemlja Azteka, Maja, Zapoteka, Olmeka, od kojih je ostalo čak oko 16000 povijesnih spomenika, proteže se kroz tri vremenske zone. Glavni grad Mexico City jedan je od najvećih na svijetu – u njemu živi oko 23 milijuna žitelja, a njegova najduža ulica dugačka je čak 50 kilometara.

Izbor planinarskog cilja u Meksiku bio je mnogo jednostavniji. Za svoj uspon željeli smo odabrati glasoviti vulkan zvučnog imena – Popocatepetl (5452 m). Izgovor današnjeg imena tog

»brda koje se dimi« (tako su ga zvali Azteci) stvarao nam je u osnovnoj školi poteškoće, a poslije, u vrijeme puberteta, služio je za dokazivanje pijanstva ili trijeznosti (»kaži Popokatepetl«). Uspon na Popocatepetl ipak je otpao već u samome početku zbog sasvim prozaičnih razloga – jer u posljednjih 11 godina vulkan često izbacuje vrelu lavu i dim pa su zabranjene sve planinarske i izletničke aktivnosti u prostoru Parque Nacional de Volcanes.

Pozornost nam je privukao zanimljiv vulkan Ixtaccihuatl ili Bijela dama, desetak kilometara udaljen od Popocatepetla, na kojemu su čak tri vrha viša od pet tisuća metara. No, i njega smo se morali odreći kad smo saznali da je uspon tehnički zahtjevan.

Kao sljedeći logičan izbor nametnuo se Pico de Orizaba na Citlaltepetlu – Zvezdanom brdu.

»Citl« je visok 5636 metara i najviša je meksička planina, ali je uspon unatoč visini tehnički jednostavan jer ne zahtijeva posebnu alpinističku vještinu i orijentacijski je lagan. Iako je Pico de Orizaba treći po visini vrh Sjeverne Amerike, prosječno iskusan i treniran planinar može se na njega popeti bez većih teškoća, što ne vrijedi za Mount McKinley na Aljasci i Mount Logan u Kanadi, vrhove koji se ubrajaju među najteže dostupne na svijetu. Zvezdano brdo odabrali smo i zbog toga što se na njegov vrh 2002. kao do tada jedini Hrvat popeo Stipe Božić, legenda hrvatskog planinarstva, alpinizma i ekspedicionizma. Godine 2005. izašla je njegova knjiga »Svete planine svijeta« u kojoj spominje i Pico de Orizabu.

Tisućama je godina planina očaravala i izazivala žitelje prethispanskih civilizacija. Na vrh su se 1848. prvi put popela dvojica američkih vojnika, Maynard i Reynolds. Iste je godine vulkan posljednji put bio aktivan. Danas je »Citl«, u planinar-

skom smislu, drugi najpopularniji vulkan na svijetu (poslije Kilimanjara u Africi).

S okusom Meksika

Samo četrdesetak sati nakon polijetanja iz Europe uživamo u prekrasnom sunčanom poslijepodnevju, lijeno se šecujući širokim ulicama sela Tlachichuca, smještenog na visini 2600 metara iznad mora, zaokupljeni vidikom na besprijekoran vulkanski stožac s vrhovima višim od pet tisuća metara, koji se pokriveni vječnim snijegom i ledom bljeskaju na suncu.

Smjestili smo se u kući Joaquina Canchole Limona, jednog od mjesnih organizatora uspona na Pico de Orizabu. Njegova nas kći Maribel srdačno dočekuje i daje nam prve važne informacije o planini i usponu, ne skrivajući zadovoljstvo što je pod svoj krov primila i planinare iz Hrvatske. Maribel nam nudi različite aranžmane za odlazak i boravak u planini, čija se cijena kreće od 150 do 400 američkih dolara, ali nas isto tako

Citlaltepetl je visok 5636 metara i najviša je meksička planina, ali je uspon unatoč visini tehnički jednostavan jer ne zahtijeva posebnu alpinističku vještinu i orijentacijski je lagan. Iako je Pico de Orizaba treći po visini vrh Sjeverne Amerike, prosječno iskusan i treniran planinar može se na njega popeti bez većih teškoća

odgovara od usluga korištenja vodiča na vrh (200 \$). Od svih podataka što nam ih je dala ipak nam se najviše dopalo to što se dan prije popravilo vrijeme i što će dobro vrijeme potrajati sljedećih nekoliko dana. Ovu »vremensku prognozu« potvrđuje malo poslije i stara krezuba Indijanka, mimo čije kuće na kraju sela prolazimo, govoreći glasno »bonito tiempo«.

Ostatak poslijepodneva upotrijebili smo za kratko upoznavanje tipičnoga meksičkog sela, koje ima crkvu, školu, tržnicu, dva restorancića, dobro organiziranu taksi službu, autobusni kolodvor, četiri orkestra marijača... i prekrasan vidik na pettisućnjak. Nabavljamo potrebnu količinu vode i hrane te se dogovaramo o usponu. Iako je polovici od nas glavni cilj upoznavanje Meksika, svi smo se složili da zajedno idemo do planinarskog skloništa na visini od 4200 metara. Za Mariju, koja

je više od dva desetljeća planinarila po Sloveniji i svoj osobni planinarski rekord postigla žičarom na Pico de Teide na Tenerifi ovo je dobra prilika da se popne na visinu od četiri tisuće metara, ali i da doživi sve simptome visinske bolesti. Čamac i ja dobro se sjećamo nekih boljih vremena i znamo svoje zdravstvene mogućnosti, te ne gajimo velike nade za uspon na vrh, ali to nas ne smeta da u prtljagu ubacimo i dereze, sve pod izgovorom »neka se nađe«. Ljilja ima iskustvo uspona na Kili-manjaro i jako je odlučna da se popne na »Citl«. Zvonimir, koji se planinarenjem bavi posljednje tri godine, ali se već popeo na nekoliko pettisućnjaka, malo govori, ali je jasno da bi želio stići na vrh. Zanimljivo je da muški dio ekipe ima prosječno 59 godina.

Poslije nekoliko tortilja, tapasa te nekoliko gutljaja tekile, spavamo snom pravednika, čemu

CITLALTEPETL

Prilazni putovi u
okolici Citlaltepetla

dodatno pridonosi i poremećen bioritam zbog vremenske razlike od šest sati između Europe i Amerike.

Taksijem na planinu

S dvojicom taksista dogovorili smo se da nas prevezu do Hidalgo, posljednjeg sela u planini, na visini od 3400 metara, odakle želimo za nekoliko sati laganoga aklimatizacijskog hoda stići do skloništa. Iznenaduje nas točnost vozača taksija jer je kašnjenje i »mañana« (sutra) uobičajen dio poimanja života u Meksiku.

Vrijeme je kao u slikovnici, a Pico de Orizaba vidi se kao na dlanu. Vozimo se kroz dva manja sela cestom koja je mjestimice u veoma lošem stanju, podlokana i izrovana od kiše i bujica nastalih nakon topljenja snijega proteklih mjeseci. Studeni je početak lijepog vremena u Sierra Madre Oriental i početak tromjesečnog razdoblja kada se najlakše popeti se na vrh.

Na okretištu iznad Hidalgo napuštamo taksije, tovarimo naprtnjače na leđa i krećemo pješčanom šumskom cestom koja se kroz gustu, visoku borovu šumu blago uspinje prema planinarskoj kući. Dobro je što idemo kroz šumu i hladovinu jer sunce je vrlo jako. Malo prije izlaska iz šume, koja ovdje, nekoliko stotina kilometara južno od Rakove obratnice, doseže visinu od 4000 metara,

MILAN RAJŠIĆ

S američkim prijateljima

obilazi nas Joaquín sa svojim terencem u kojemu se svečano kao maršal vozi mladi Amerikanac. Zanimljivo je da se veoma velik broj planinara koristi ovom blagodat civilizacije, najčešće zbog straha da neće naći put do planinarskog skloništa, dok istovremeno čine dvije pogreške: propuštaju priliku da se hodanjem aklimatiziraju i da sačuvaju u novčaniku 120 dolara koliko košta zadovoljstvo vožnje terencem.

Za posljednjeg odmora, nakon trosatnog hoda i nepunih pola sata prije skloništa, primjećujemo prve simptome visinske bolesti: umor, otežano disanje, laganu mučninu.

Cabana Piedra Grande, kako se zove planinarsko sklonište na visini od 4200 metara, solidna je kamena, zidana kuća u kojoj se na skupnom ležaju može smjestiti do 60 planinara. To ponekad nije dovoljno pa se u blizini zgrade postavljaju i šatori. Ovaj je put kuća gotovo prazna i pored već spomenutoga mladoga Amerikanca kojega smo upoznali još u selu, a koji namjerava sljedeća dva dana provesti na aklimatizaciji i usponu, zatječemo dvojicu Talijana i trojicu Amerikanaca koji planiraju uspon sutradan. Jedan od Amerikanaca ima umjesto desne noge ultramodernu grafitnu protezu pomoću koje se kreće elegantno i lako. U

skloništu su i dvojica Meksikanaca koji se skrbe za prehranu, smještaj i vođenje u planini. Malo poslije upoznajemo još trojicu Amerikanaca koji noće u šatoru, nedaleko od kuće.

Noćenje na visokoj razini

U skloništu se ne može kupiti ni jelo ni piće ako nije prije naručeno i ako to nije dio aranžmana, no s nekoliko riječi, ugodnim smiješkom i nekoliko pezosa ili dolarskih novčanica brzo sve možete dobiti »na crno«. Ne oskudijevamo u čajevima, a potreba za hranom ionako je neznatna. Posljedice visinske bolesti i dolazak šestero Hrvata te su večeri glavne teme u skloništu.

Nakon kraćega odmora troje nas polazi na kraće upoznavanje puta prema vrhu. U početku put ide pored staroga i napuštenoga akvedukta, strmo se uspinjući, i tu prvi put teško dišemo. Slijedi nekoliko lakših zavoja, a onda se mora preko sipara i između kamenih gromada. Nakon sat vremena i nekoliko stotina metara uspona Ljiljana i ja se vraćamo, a Zvonimir, koji je više nego u dobroj kondiciji, polako nestaje iz vidokruga nastavljajući put do mjesta zvanog Labirint. U sam zalazak sunca, poslije dva sata hoda, zadovoljan i sretan vraća se za nama u kuću.

Skromna unutrašnjost planinarskog skloništa

Zvonimir je jedini od nas koji ima tek i slasno jede pršut i kruh, zalijevajući sve to tekilom. Ljiljana, na žalost, zbog nedovoljne aklimatizacije odustaje od daljnjeg uspona, a ja sam zadovoljan postignutim.

Mrak je već odavno pao i po prostranoj se prostoriji igraju skrivača čeone lampe i mrak. Postupno se povlačimo u vreće za spavanje, dok veseli Talijani nastavljaju glasno razgovarati i šušcati, sve dok Zvonimir, željan spavanja i potpomognut hrvatskom većinom u kući, ne podiže glas i ne upozori da je vrijeme za spavanje. U njegovu se glasu prepoznaje odlučnost i snaga za sutrašnji uspon, što mi se čini dobrim predznakom.

Budimo se nekoliko minuta prije 1 sat u noći. Talijani već doručkuju i uz poluglasan razgovor piju čaj, a Amerikanci su već gotovo spremni. Malo poslije i nas dvojica stojimo ispred skloništa. Noć je kao iz bajke: nebo je vedro, vjetar ne puše, a temperatura je 4 – 5 stupnjeva. Još nekoliko rečenica i praktičnih savjeta, posljednja provjera sadržaja naprtnjače, kratak pozdrav i polazimo

uzbrdo. U međuvremenu su Amerikanci iz skloništa već krenuli. Zvonimir je nestrpljiv i dobro raspoložen odlazi, a malo poslije i trojica iz šatora. Talijani predvođeni vodičem još se dugo spremaju i polaze gotovo sat vremena nakon nas.

Sjedim još dugo sam pred kućom i bečim oči u smjeru vrha, sve dok se i posljednje svjetlo ne izgubi negdje pred Labirintom. Nakon gotovo dva sata sve sam sigurniji da Zvonimir nema teškoća s visinskom bolesti i da je samo pitanje koliko će mu vremena trebati za uspon i povratak. Zadovoljan i sa smiješkom uvlačim se opet u toplu vreću, nakratko pogledam kroz prozor i zaspim.

Carstvo vječnog snijega i leda

Već u 6 sam budan. Ponovno buljim u vrh planine koji se sve više omotava oblacima. Na žalost, moja računica i optimistična procjena nisu bile osnovane. Tek oko pola 10 s planine se spušta jedan od Talijana, svjež i razigran, kao da se sprema za odlazak u diskoteku. Iako je krenuo posljednji, silazi sat vremena prije i donosi dobru vijest: i ostala

Vidik s vrha Citlaltepeta nije ni po čemu poseban. Ne čudi nas što se ne vidi Meksički zaljev udaljen stotinu kilometara, ali nas je razočaralo što se danas ne vide ni Popocatepetl i Ixtaccihuatl, više od pet tisuća metara visoki vulkani, udaljeni samo četrdesetak kilometara

su se osmorica uspješno popela na vrh. Neko-liko minuta prije 11 sati doljuljao se Zvonimir u nonšalantno raskopčanoj jakni za koju u šali kaže da vrijedi, zajedno s hlačama, 300 kuna.

* * *

»...Prvih desetak minuta hodam bez svjetiljke. Put se sve teže pronalazi u mraku i ovo traženje puta košta vremena i energije... Iza mene je prvi sat napornoga i strmog uspona koji sam još jučer upoznao. Dvojica Amerikanaca koji su ispred mene sve su dalje i nakon nekoga vremena više ih ne vidim. Sinoć prije spavanja čuo sam ih kako govore o svojim usponima na Aconcaguu i Mount McKinley na Aljasci, pa me njihova premoć i ne čudi. Noć je ugodna, a temperatura je još uvijek viša od ništice. Na nebu se smjenjuju oblaci i zvjezdano nebo. Biram lakši uspon u zavojima i polako stižem do ulaza u Labirint, gdje me sustižu trojica Amerikanaca iz šatora. Dvojica su u dobroj kondiciji, a s trećim, koji se zove Josh, razmjenjujem nekoliko riječi. Čudi se što sam u planini sam i odmah mi predlaže da dalje idemo zajedno. Ponudu objeručke prihvaćam, što se poslije pokazalo dobrom odlukom jer je Josh iskusan planinar. On je doduše u nešto slabijoj kondiciji pa

treba češće odmore, što – moram priznati – i meni odgovara.

Prošavši orijentacijski najteži dio puta, koji s razlogom nosi ime Labirint, stižemo do pojasa vječnoga snijega i leda, nešto ispod pet tisuća metara. Bez teškoća namještamo dereze i dalje se uz pomoć skijaških štapova krećemo preko ledenjaka Jamape, u kojemu na svu sreću nema širokih pukotina.

Nalazimo se u pojasu vječnog leda i snijega. Temperatura je znatno ispod ništice pa oblačimo tople jakne. Na obzoru se ukazuje izlazeće sunce, ali proći će još prilično vremena dok nas njegove prve zrake obasjaju i zagriju jer se krećemo sjenovitom stranom.

Uspón je mjestimično strm i do 40 stupnjeva, no snijeg je čvrst pa se krećemo sigurno i bez većih teškoća. Ponekad se penjemo u zavojima, a katkad izravno, ali sve to ide sporo jer svaki pokret zahtijeva veliku energiju. Prelazimo po 15 do 20 koraka, zatim se naslanjamo na skijaške štapove, pušemo i otpuhujemo, hvatajući zrak kao ribe na suhome. Prelazimo zatim još 5 do 10 koraka i opet slijedi odmor s hvatanjem zraka.

Konačno stižemo do dijela ledenjaka obasnoga suncem. Trebalo nam je gotovo tri sata za posljednjih 600 visinskih metara. Pred nama je veličanstven vidik u krater vulkana i, konačno, vrh. Križevi koji su bili postavljeni na vrhu prevalljeni leže u snijegu i ledu. Čestitke, zagrljaji, stisak ruku, fotografiranje, kraći odmor.

Vidik s vrha nije ni po čemu poseban. Ne čudi nas što se ne vidi Meksički zaljev udaljen stotinu kilometara, ali nas je razočaralo što se danas ne vide ni »Popo« i »Ixta«, više od pet tisuća metara visoki vulkani, udaljeni samo četrdesetak kilometara. Sa svih se strana prema vrhu kreću gusti oblaci. Dolazi ciklona i pravo je čudo što je na vrhu vulkana još uvijek sunčano.

Brzo krećemo nizbrdo jer je još cijela polovica puta pred nama. Silazak preko snijega i leda ide brzo, lako i ugodno, a zatim slijedi Labirint,

Vrh planine

ZVONIMIR MARČEC

stijene i sipar pomiješani s ledom i snijegom. Što se više spuštamo, u glavi je sve lakše i jasnije, ali je svaki novi korak sve teži i nesigurniji. Pred kućom Piedra Grande, iz koje smo krenuli prije nešto više od deset sati, čekaju me prijatelji, plješču, glasno se vesele. Umoran sam, gladan, a u duši i tijelu nemam mnogo mjesta za veselje i slavlje. Sretan sam jer mi se ispunila još jedna od velikih želja – uspon na četvrti pettisućnjak u posljednjih 16 mjeseci«.

★ ★ ★

Za uspon i spust od točno 3000 metara trebalo mu je nešto više od 10 sati hoda, a doda li se tome da je od polaska iz sela Hidalgo do ponovnog povratka u isto selo proteklo 27 sati i da je prevalio visinsku razliku od 5000 metara, ovo se može zasigurno prozvati danom u kojemu je jedan Zagorac dominirao cijelom Sjevernom Amerikom. Toga dana, naime, zasigurno nitko nije bio na Mount McKinleyu i Mount Loganu jer se na te vrhove ide samo u dva ljetna mjeseca.

Dok silazimo s planine vrijeme se naglo kviri, postaje hladno, a vjetar puše sve jače. Sutradan, dok se spremamo za odlazak, vlasnica pansiona Maribel s nevjericom se raspituje o jučerašnjem usponu o kojemu je čula od Talijana i njihova vodiča te moli da se upišemo u knjigu gostiju i dojmova. Upisujem sve članove ekipe i na kraju dodajem »Croatia«. Maribel time nije zadovoljna i gotovo zapovjedničkim tonom traži neka to napišem tako da se izdaleka vidi. Velikim slovima dopisujem još HRVATSKA i CROATIA.

Nekoliko sati poslije već smo bili u toplom autobusu. Pico de Orizaba više se nije nazirao jer se kroz oblake i kišu nije više ništa vidjelo. Sa žaljenjem se sjetimo mladoga Amerikanca koji gore u planini čeka svoju priliku. Idemo dalje. Čekaju nas Atlantik i Pacifik, Azteci i Maje, Indijanci i Meksikanci, džungle i pustinje, tapasi, tortilje, burita, tekile i meskali, a za nama ostaje lijepa uspomena na jedan izniman vulkan.

Prvenstvena kružna tura – preko Biokova i kroz njega

Daniel Krstulović Opara, Split

DANIEL KRSTULOVIC OPARA

Zove me Damir u petak navečer, pita hoćemo li sutra na neku turu. Dogovaramo se da idemo, ali kao i u većini slučajeva, ne volimo planiranje pa dogovaramo samo vrijeme sastanka – sutra u 8 sati. Cilj ćemo odrediti »u hodu«.

Ujutro mi pada na pamet sjeverna strana Biokova koju je Damir spomenuo večer prije dok smo razgovarali. Predlažem mu da krenemo iz Rastovca na Svetog Iliju i on odmah pristane, a Dragan se pridružuje. Rastovac se znatno promijenio otkad sam posljednji put bio ondje. Sada je to veliko gradilište gdje će biokovski tunel spojiti priobalje sa Zagorom. Pogrešno skrećemo i završavamo u zaselku Vranjićima umjesto u Dedićima. Tražimo uputu od čovjeka ispred njegove kuće i on nas uvjerava da je lakše doći na Iliju iz Vranjića »oputinom« nego iz Dedića markacijom.

To njegovo »lakše« ne znači i da on misli kako je to moguće. Uvjerava nas kako nema šanse da danas izađemo na Iliju, zbog snijega koji se počeo topiti, što ga čini mekanim, a ima ga mnogo. Damir, ohrabren turom od prošlog vikenda, kada smo iz Voštana do Konja i natrag po snijegu višem od jednog metra hodali 14 sati, spreman je i kladiti se. Možda je na njegovu samouvjerenost utjecala i domaća orahovica koju nam je čovjek nalijevao za vrijeme »pregovora«. Čovjek, gosp. Vranjić, daje nam broj telefona da mu se javimo s vrha kako bi on to provjerio dalekozorom. Dok mi razgovaramo, iz vrta viče starija gospođa: »Dico, ne idite gori, sniga ima do vrata«.

Put je važniji od samog vrha

Prije dva tjedna bio sam na Šćirovcu iz Basta preko Mandlove ploče i snijega do 900 metara uopće

Otkad se počeo probijati biokovski tunel razmišljao sam o kružnoj turi koju će on omogućavati. Popeti se iz Basta na Iliju i spustiti se u Rastovac, ili obratno. Takva će se tura lako ostvariti s dva auta, a prijevoz neće predstavljati nikakav problem jer je tunel dug samo 4,2 km. Čak i s palcem u zraku neće se biti teško vratiti na polazište kroz planinu

nije bilo. Sjeverna je strana ipak druga priča jer već u selu ima mnogo snijega koji se polako, zbog topline, pretvara u bljuzgu. Idemo oputinom koju nam je gospodin opisao, ali ona ubrzo nestaje i nastavljamo kako nam i je najdraže, po instinktu, neki bi rekli napamet. Škrape prekrivene dubokim, mekanim snijegom i šikara bez koje se ne može daju posebnu draž.

Prolazimo bunar Jelovac i kroz Kaoce, pokraj kuće na Ržišću, izlazimo na Rat. Ovakvo skitanje izvan svih putova donosi i još nešto dobra, a to je nalaženje jama, putem smo ih pronašli nekoliko. Odatle izbijamo na markaciju u Dobrom dolu, čiji su bunari prekriveni snijegom. Nastavljamo prema Oštrom vrhu i Vražjem klancu, gdje se odvajamo uzbrdo na Matijaševića stanove. Sunce već polako zalazi, probijanje kroz mekan snijeg uzelo nam je mnogo vremena pa drugi vikend za redom na vrh izlazimo u 17:30. Tu na grebenu susrećemo trojicu planinara iz Makarske koji su se popeli iz Basta i spavat će u kući na Osičinama. Na vrhu

DANIEL KRSTULOVIC OPARA

NIEL KRSTULOVIC OPARA

prekrasan vidik, stvarno je predivno biti na snježnim vrhovima za vrijeme vedroga zalaska sunca. Javljam se gosp. Vranjiću na mobitel i on nas dalekozorom prati.

Moj je plan bio nastaviti prema Šćirovcu i prije mraka se spustiti u Šute. Mrak bi nam dodatno otežao spust po prekrivenim ostrim škrapama preko kojih smo se popeli. Dokaz tome je i krv koju sam ostavljao putem jer sam u jednoj škrapu raskrvario koljeno.

Ideja

Otkad se počeo probijati biokovski tunel razmišljao sam o kružnoj turi koju će on omogućavati. Popeti se iz Basta na Iliju i spustiti se u Rastovac, ili obratno. Takva će se tura lako ostvariti s dva auta, a prijevoz neće predstavljati nikakav problem jer je tunel dug samo 4,2 km. Čak i s palcem u zraku neće se biti teško vratiti na polazište kroz planinu. Jedva sam čekao da se taj tunel otvori za promet, ali nikada mi nije palo na pamet ono što nam je već spomenuti planinar iz Makarske u razgovoru predložio. Rekao je da su se neki ljudi već vozili autom kroz tunel, čija je cijev probijena, ali nije asfaltirana niti uređena. Kaže da se isplati probati proći pješke kroz tunel, ako nas čuvar ne uhvati. Ideja mi se odmah svidjela i svi planovi o Šutama otpadaju, spuštamo se u Bast.

U početku je bilo nešto malo snijega na južnim obroncima Biokova, ali dalje sve kao usred ljeta. Spustili smo se u Bast i već je debela večer, ali vruće nam je tako da hodamo u kratkim rukavima. Morfologija amfiteatra u Bastu i makarska rivijera zadržavaju topao zrak u svome zagrljaju, zbog čega je ovdje palo vrlo malo snijega, makar je cijela okolica bila zatrpana snijegom. Da se ne bismo kao mala djeca skrivali po kamenolomu u Bastu, izravno upitamo čuvara da nas pusti kroz

DANIEL KRSTULOVIC OPARA

tunel. Malo smo preuveličali razlog zbog kojeg bismo trebali proći kroz tunnel. Navodno smo se izgubili po Biokovu, uhvatila nas je noć, nismo se znali vratiti odakle smo došli i eto, prijatelju, pomozite nam. Čuvar se smiluje i kaže da će nas pustiti, ali napominje da nitko još nije pješke prošao kroz cijeli tunnel. Istovremeno nas upozorava da su na drugom kraju tunela, u Rastovcu, dva agresivna psa čuvara zbog kojih se on boji izaći iz auta kada ode tamo. »Idite, ali ne jamčim da vas neće napasti.«

Tunelom kroz planinu

Sada više nemamo izbora i ulazimo u mračan tunnel. Iz toploga Basta ušli smo u hladnu cijev u kojoj je strujanje zraka tako snažno da navlačimo na sebe svu odjeću što je imamo.

Čuli smo razne priče koje kruže o tunelu, o tome da je asfaltiran, da ima ventilaciju i signali-

zaciju, da je samo jedna traka gotova, da mještani redovito prolaze autima, ali istina je znatno drukčija. Južna strana nije ni poravnata pa teško da se uopće može i proći bez terenca, na sredini su kanalizacijski otvori koji strše i do pola metra iznad podloge, a ventilaciji i signalizaciji ni traga. Ne samo to, nego smo na pola tunela naišli i na pregradu. Kada smo već mislili da ćemo se morati vratiti u Bast, pronašli smo mali otvor sa strane kroz koji smo se jedva provukli. Sada se nalazimo negdje oko 1300 metara ispod površine zemlje jer tunnel prolazi točno ispod vrha Svetog Ilije. Sjeverna je strana tunela asfaltirana, navodno tunnel grade dvije građevinske tvrtke.

Prošlo je i sat vremena dok nismo ugledali »svjetlo na kraju tunela«. Nije lijepo hodati kroz mračan tunnel u iščekivanju žestokih, velikih pasa čiju nam je veličinu čuvar opisao pokazavši malo ispod krova svog auta. Kako se približavamo izlazu sve se jače čuju psi koji su nas nanjušili. Ugledali smo jednoga koji je s vrha neke hrpe materijala lajao na nas. Nekoliko se puta zaletio prema nama, ali nije nam se previše približio. Možda je i on pomislio da je bolje ne dirati ova tri »luđaka« koji su izašli iz tunela u 10 sati navečer s čudnim svjetlima na glavi, naoružani štapovima.

Kasni gosti

U daljini vidimo svjetlo koje trepti. Gospodin Vranjić, koji nas je pratio dalekozorom, poslao je svoga mlađeg sina da nam svijetli kako bismo lakše pronašli put do njegove kuće. Čovjek je fin i pristojan, primio nas je u svoju kuću u kasne večernje sate, upoznao nas s cijelom obitelji i počastio svime što je imao. Dobrota koju je teško pronaći u zagušljivim, napučenim, urbanim sredinama! Razmjenjivali smo priče, uz domaće kolače, orahovicu, kobasice i vino, vraćajući ga u mladost kada je sadio krumpir na teško prohodnom krškom terenu kojim smo danas prolazili. Malo smo razgovarali i o jamama na tom području i on se ponudio da će nas do njih odvesti kada to budemo željeli. Ima raznih priča, kao i uvijek, od toga da jame imaju po »pet, šest stotina metara«, dok u nekima kamen pada i po dvadesetak sekunda. To je tako, jame prizivaju strah ljudi pa ih obično preuveličavaju, ali ovo je ipak Biokovo, a ono skriva još mnoge tajne.

DANIEL KRSTULOVIC OPARA

DANIEL KRSTULOVIC OPARA

Nepoznatim stazama Zrinske gore

Marija Medved, Petrinja

Mi planinari rado otkrivamo skrivene i nepoznate kutke Lijepe Naše. Petrinjci pohode Zrinsku goru, a ni ja ne mogu odoljeti tom izazovu.

Ovaj put polazimo na izlet iz sela Gvozdanskog, koje se nalazi u dolini potoka Žirovca, na cesti koja vodi od Gline prema Dvoru, dvadesetak kilometara od Dvora. Poviše sela na strmom brijegu strše ruševine gradine Gvozdanskog, koja je prema jednom spisu iz 1488. pripadala plemićkoj obitelji Zrinski. Tu su se nalazili bogati rudnici željeza, a Zrinski su ovdje imali i vlastitu kovnicu novca. Poznat je novac Nikole Šubića Zrinskog koji je kovan u Gvozdanskom. Iznad povijesne utvrde nalazi se zanimljiv vrh Goletne rudine, koji je naš današnji cilj.

Vodič nas upoznaje s poviješću mjesta i putom koji nas čeka. Put najprije prolazi kroz zaselak, a zatim kroz bjelogoričnu šumu i grmove klekovine vodi do vrha koji je otvorena livada okružena borovima.

Uživamo. Pratimo stari put kojim se danas može proći samo pješice, a koriste ga lovci, šumari,

gljivari i divljač. Svakim metrom uspona šire se vidici, a mi ostajemo zatečeni ljepotom krajolika. Krasni se vidici otvaraju prema Bosni, a posebno oduševljavaju pitomi obronci Trgovske gore i Grmeča. Vodič nas strpljivo poučava, dok naše oduševljenje raste.

Proplanak Goletne rudine ukazuje nam se u svoj ljepoti, okružen miješanom bjelogoričnom i crnogoričnom šumom. Odavle se vidi sve od Ličke Plješivice, Osječenice, Klekovače, Velebita i Dinare, dok se u daljini nazire snijegom prekrivena Kozara.

Pridjev »goletna« u hrvatskom jeziku znači »bez izrazitije vegetacije, u prvom redu bez šume«, a rudina je »neobrađeno zemljište obraslo travom«. Upravo je takva Goletna rudina – vrh danas ima obilježja kakva je imao u vrijeme kada mu je netko nadjenulo ime. S vrha se otvara širok vidik prema bosanskim planinama i na stari grad Gvozdansko u podnožju. Otvorenost vidika raspljuje našu maštu, pokušavamo prepoznati što više vrhova koji se plavičastim nizovima nastavljaju u beskraj i dodiruju nebo. Iznad oblaka proviruju vrhunci raznih oblika, a sunce nas miluje nježnim zrakama budeći u nama polet i radost. Veselo se nadvikujemo.

Na usponu do Goletnih rudina svladali smo visinsku razliku od oko 400 metara, a za uspon nam je trebalo oko sat i pol. Nakon odmora nastavljamo put prema Malim rudinama (548 m). Zastajemo da uživamo u ljepoti vidika na Žumberak i Samoborsko gorje u daljini te u okolnim obroncima Zrinske gore. Spuštamo se grebenom iznad staze, malo se provlačimo kroz grmlje, zastanemo na osunčanoj livadi, a zatim dalje ugodnom stazom. Želimo fotografijama zabilježiti savršen detalj. Vjetar zašumi kroz ogoljele krošnje, cijela padina zahuji. Oslušujemo njihove razgovore, ne želimo kvariti savršen sklad tonova. Uvlačimo se u svoje misli...

BESIM MUJEZINOVIC

Vodič pojašnjava što se vidi u daljini

Na Goletnim rudinama - vidik za pamćenje

Idemo i do utvrde preko potoka Žirovca, uspinjemo se. Pogled nam zastaje na neobičnom kamenu – zrcale li se to zlatni grumeni? U ostacima utvrde je i branič-kula. Provlačimo se kroz uzak prolaz i prošlost se vraća u riječima našeg predavača. Utvrdu su podigli hrvatski plemenitaši Zrinski. Ova je utvrda u 16. stoljeću postavljena kao brana pred turskim osvajačima, koji su pod vodstvom Ferhad-bega osvojili hrvatske utvrde Zrin, Kladušu, Pećigrad, Podzvizd, Ostrožac i Drežnik. Tek tada se Ferhad-beg okrenuo prema Gvozdanskom, koji je branila posada od oko tri stotine branitelja, najvećim dijelom rudara, te nešto haramija, stalnih tvrđavskih stražara i kranjskih puškara. Osmanlijska je vojska od 1571. do 1577. poduzela četiri neuspješna pohoda na tu čvrstu utvrdu, da bi tek 13. siječnja 1578., nakon petog pohoda, i to nakon tromjesečne opsade pod vodstvom Ferhad-bega, ušla u utvrdu. Ali bitku koju su vodili – nisu dobili. U gradu punom ruševina našli su samo mrtva tijela. Svi branitelji ležali su na svojim položajima smrznuti i mrtvi, a

u gradu nije bilo ni hrane, ni vode, ni streljiva, ni ogrjeva. Prizorom je bio potresen i sam Ferhad-beg, zadivila ga je hrabrost posade koja je radije izginula nego se predala. Poštujući njihovo junaštvo, zapovjedio je da se dovede katolički svećenik kako bi bili pokopani po kršćanskom obredu. Obranom su zapovijedala četiri hrabra kapetana: Damjan Doktorović, Juraj Gvozdanović, Nikola Ožegović i Andrija Stipšić.

Lagano ispunjeni sjetom napuštamo zidine utvrde. I mi Petrinjci, i Zagrepčani, i Siščani, i Kutinčani tim smo satom povijesti otkrili nepoznate pojedinosti o našim krajevima, tako bremenitim previranjima, vojskama što ostaviše traga na načinu života.

Iz povijesne drame vraćamo se svojoj svakodnevnici. Upućujemo još poneki pogled prema utvrdi i Goletnim rudinama. Očekuje nas još zaboravljenih utvrda, krajolika zaustavljenih u vremenu. Otkriveno ostaje u našim srcima, čuvamo to od zaborava.

Zelenim Papukom

Helena Novak Penga, Zadar

Jedan od dojmljivijih planinarskih izleta u posljednjih godinu dana bio mi je izlet u rodnu Slavoniju – na Češljakovački vis i Lapjak na Papuku, s Jankovcem kao ishodišnom i završnom točkom.

Jankovca se sjećam iz djetinjstva, kad sam kao osnovnoškolka i članica našičkoga HPD-a »Krndija« hodočastila stazama Papučkih jaglaca i sudjelovala u više krndijsko-papučkih izleta što ih je organiziralo vrlo aktivno našičko društvo. Moji roditelji bili su pravi planinarski entuzijasti, a ja – naravno – baš i nisam dijelila njihovu strast za fizičkim naporom u prirodi i zdravim životom. Ne moram posebno opisivati koliko sam tada mrzila te izlete: umjesto izležavanja u udobnom krevetu morala sam rano ustajati u pro hladno nedjeljno jutro i cijeli dan juriti po nekakvim livadama i šumama s hrpom (za mene) starih ljudi koji su uglavnom voljeli »zdravu« slavonsku hranu i vulgarnu šalu smiješnu samo njima.

Posljedice: uglavnom mokre noge i mrzovolja prepubertetskog derišta. Sada, dakako, gledam na to posve drugačije i žalim što nisam bolje iskoristila prilike koje su mi se tada pružale.

Jankovac iz ranog djetinjstva ostao mi je najviše u sjećanju po ogromnoj slici »druga Tita« u krasnoj zajedničkoj blagovaonici staroga planinarskog doma, koji je izgorio vrlo brzo nakon moga prvog posjeta. Daljnji izleti i obnovljen dom nekako su mi se izgubili iz sjećanja pa sam prošle jeseni ostala zapanjena pred bajkovitom slikom poludvorca u crvenim tonovima biber-crijepa koji izranja iz jednako bajkovite šume. Moje oduševljenje dijelio je i B., pa smo odmah pogledali unutrašnjost doma kojeg se ne bi postidilo ni slavni grof Janković. Raskoš, ustanovljujemo oboje. Od velikog broja vrlo atraktivnih papučkih lokacija (a i krndijskih: od Jankovca do Kapovca treba samo 5 i pol sati u jednom smjeru, a do meni omiljene

Jankovca se sjećam iz djetinjstva, kad sam kao osnovnoškolka i članica našičkoga HPD-a »Krndija« hodočastila stazama Papučkih jaglaca i sudjelovala u više krndijsko-papučkih izleta što ih je organiziralo vrlo aktivno našičko društvo

VEDRAN PENG
VEDRAN PENG

Pogledate li pažljivo čega sve ima pri tlu, uočićete i brojne gljive

Zeleni mir
slavonske
šume

Ružice-grada tek sedam sati!) odlučili smo se za Češljakovački vis i Lapjak.

Na terasi Jankovca sjedi dežurni djelatnik Parka prirode kojeg ispitujemo o rutama i koji nam ljubazno kaže: »Samo slijedite markacije, ne možete se izgubiti«. U neko kasno poslijepodne – kad smo u bespućima slavonske šume jedva pronašli put do Lapjaka – sjetila sam se te njegove rečenice, ali i brojnih zdvojnih komentara na temu papučkih markacija po internet-skim forumima i blogovima. No, da se vratim početku i putu od Jankovca prema Češljakovačkom visu. Opskrbljeni brojnim podacima koje nam je dao bard našičkoga planinarstva, obiteljski kum Gull, prolazimo uz bajkovita jezera. Crvena ploča s oznakom Slavonskoga planinarskog puta i brojnim planinarskim lokacijama do Češljakovačkog visa, vodi kroz divnu mješovitu šumu, čiju smo floru dokumen-

tirali nizom fotografija, na kojima se nalaze sve moguće i nemoguće gljive.

Od doma do vrha nema većih uspona, već samo prekrasna šetnja. Na pola puta je Tromeda. Osjećam se kao u raj. Za Slavonca su tekstovi Josipa Kozarca književna Biblija, pa tako ni za mene ne postoji ništa ljepše od listopadne šume i njena bogatog mirisa (hm, ne obazirem se na mjestimično gusto, ljepljivo blato). Primjećujem da se i moj Dalmatinac B. postupno navukao na ovu našu slavonsku šumu. Jadan, i ne zna da je to ovisnost koja se ne liječi, već traži nove i nove izlete.

Dolazimo do kutije s pečatom Češljakovačkog visa. Do sada sam nešto slično doživjela tek nekoliko puta: bez ikakve ideje da bi ovdje mogao biti nekakav vrh – pečat je usred šume, na jednom stablu, a na njemu je i ploča koja nas upućuje na vidikovac, udaljen koju minutu dalje. Vrijeme s

Glasan žubor
Dubočanke
uz planinar-
sku stazu

nekakvom maglicom i sivim oblacima nije previše bajno pa ni fotografije nisu bile nešto osobito. Da budem iskrena, ni pogled na okolnu šumu nije baš da ti stane dah (nema drugog objašnjenja: sigurno je kriva maglica, sve u Slavoniji najljepše je na svijetu). Ali nije važno... nastavljamo put Lapjaka.

Nebo se uskoro razvedrilo, a ja iz privremene letargije ponovno prelazim u ekstazu: šuma i gljive u svim mogućim oblicima na putu do konačnog cilja. Prošlo je 13 sati. Od Češljakovačkog visa do Lapjaka ima prilično hoda, ali nebo je postalo tako predivno i sunce tako sja da smo posve zaboravili da je jesen – a time da je i dan kraći. Stižemo do još jednoga čuvenog papučkog mjesta – Trišnjice. Prvo što nas upozorava da stižemo do posebnoga mjesta jest drveni zahod s izrezbarenim srcem. Preslatko! Drugo je: »Kad dolaziš, pozdraviš: Trišnjice, kućo stara, evo tvojih planinara«. Ovaj natpis na malom drvenom mostiću koji preko potoka Trišnjice vodi k preslatkoj planinarskoj kućici nije jedina šega požeških planinara! Planinarska duho-

vitost vidljiva je i na natpisu na ljuljački kojoj jednostavno ne mogu odoljeti. Nakon gotovo pola sata ljenčarenja teška srca shvaćamo da moramo dalje, ali znamo da Trišnjicu moramo ponovno posjetiti. Još kojih pola sata nastavljamo šetnju prostranom šumskom cestom te stižemo do zgrada Šumarskog fakulteta. To je Duboka. Kad vidim ambijent i krasnu kuću, poželim biti šumar. Osim potpune ljepote, ovdje caruju mir i tišina. No, tako je samo dok nismo ugledali pridošlice. Ovdje je s nama neka osnovnoškolska ekskurzija; cure vrište, dečki trče, svi preskaču potok, nastavnica viče... Više ne želim biti šumar.

Lapjak. Teško je opisati kako smo došli do njega. Sve je bilo logično do jednog trenutka, onog s kojim se suoče svi koji nisu eksperti za Papuk. Trenutak se najjednostavnije može opisati riječima: nestanak markacija! Znam da su markacije sada genijalne u usporedbi sa stanjem otprije nekoliko godina, no nije genijalan osjećaj kada u listopadu u 4 sata poslijepodne odjednom shvatite da su markacije koje ste

VEDRAN PENG

VEDRAN PENG

VEDRAN PENG

VEDRAN PENG

vidjeli prije pet minuta jednostavno nestale, pa se vratite unazad i ustanovite da ne vode nikamo. Uglavnom, nekako smo se iskobeljali i uspjeli doći do Lapjaka, još jednoga šumskog vrha bez vidika.

Prema upisnoj knjizi vidimo da smo se s tek dvadesetak minuta razlike mimoišli sa splitskim »Mosorom«, B-ovim prvim planinarskim društvom! Da stvar bude gora, na popisu planinara je Vinci, naš blogerski uzor! Nema Zizi, ali bila bih sretna da upoznam barem jednu polovicu toga slavnog planinarskog para. Koji peh! Drugi je peh taj što nemamo vremena za Tauberove stijene. Dakle, još jedno mjesto koje svakako moramo posjetiti.

Još za dana stižemo do Nevoljaša i nove razgledne piramide s pre-pre-vedivnim vidikom koji nadoknađuje sve Češljakovačke visove i Lapjake. Da nije sati koliko jest, satima bismo napasali oči na listopadskim bojama šume. Ovako ubrzo silazimo, prolazimo mimo bivše skijaške žičare i planinarske kuće Jezerce te u sumrak, uz popriličnu jurnjavu, stižemo do Jankovca.

Tu je kraj izleta, ali ne i tog dana. Drndamo se dugo makadamom do kamenoloma u Velikoj (usput smo naišli i na planinare koji su silazili s Ivačke glave), a od Velike jurimo do Trenkova, gdje nas nestrpljivo čeka moja prijateljica Nikolina. Nakon Nikoline ima još drmusanja po krndijskoj cesti do Našica, ali lako za to – izlet je bio sjajan. S obzirom na to da smo s Jankovca krenuli gotovo u 11.30 sati, dobro smo se i vratili. Zahvaljujem Bogu što imamo trajno uporište u Našicama, odakle sljedećih godina i godina možemo upoznati cijeli Papuk i Krndiju dok ne postanemo drugi kum Gull.

Ljuljačka
i most na
Trišnjici (lijevo)

Vrh Lapjaka
(gore)

Razgledna
piramida na
Nevoljašu
(desno)

VRH

Zagradski vrh (1187 m)

Zagradski vrh je najviši vrh u pojasu uzduž primorskog ruba goranske visoravni. On je od vinodolske stube udaljen oko 5 km, a s druge strane je samo 2 km udaljen od Viševice pa predstavlja prijelazno područje između Vinodola i Velike Kapele. Sjeverna strana vrha je pod bukovom šumom, a primorska je gola. Vršni dio ima oblik lijepoga travnatog hrpta s kojeg se šire vidici prema Vinodolu i prema Riječkom zaljevu. Na istočnom podnožju Zagradskog vrha, na visini od 950 m, pruža se područje lijepih livada gdje su Vinodolci imali svoje ljetne pastirske stanove zvane Zagradi, po kojima je ime dobio i sam vrh.

Vidik: Vidik s vrha orijentiran je prema Kvarnerskom zaljevu i vrhovima u Crikveničkom zaleđu. Lijepo se vidi i obližnja Viševica (iznad Ravna)

Žig: Metalni žig uzidan je na stijeni na vrhu, u blizini metalne kutije za upisnu knjigu

Prilazi: Ravno (Vagabundina koliba)

1.15 h Zagradski vrh **1.15 h**

Grižane 2.30 h Zagradski vrh **2.30 h**

Bribir 1.5 Štale 1.30 h pl. kuća Kurin 2.30 h

Zagradski vrh **4.15 h**

Najlakši i najljepši je prilaz od planinarskog doma Vagabundina koliba (868 m) na prostranom krškom polju Ravno iznad Vinodola. To je zapravo restorančić s ukusnom kuhinjom, u kojem vlasnik i domar Vladimir Savić pruža usluge noćenja planinarima. Prilaz do doma je moguć asf. cestom iz Bribira ili cestom iz Liča odnosno Fužina.

U svakom broju predstavljamo planinarske kuće, obilaznice, vrhove Hrvatske planinarske obilaznice, zanimljive internetske stranice i poneku zanimljivost iz prošlosti

Od vrha do vrha

Godina osnivanja:

2010.

KT: nisu zadane

Uvjet za priznanje:

prikupljenih 60 bodova (vrhovi do 999 m donose 1 bod, od 1000 do 1499 m 2 boda, od 1500 m do 1999 m 3 boda, od 2000 do 2499 m 4 boda, od 2500 m do 2999 m 5 bodova i od 3000 m navise 6 bodova)

Upravljač: HPD

Željezničar, Zagreb

Informacije:

Damir Bajs

098/231-876

Godine 2010. HPD »Željezničar« iz Zagreba povodom proslave 60. obljetnice izdao je dnevnik i otvorio obilaznicu »Od vrha do vrha«. Ono po čemu je ta obilaznica originalna je pravilo da se svaki osvojeni vrh boduje s obzirom na njegovu visinu:

- vrhovi do 999 m - 1 bod
- vrhovi od 1000 do 1499 m 2 boda
- vrhovi od 1500 do 1999 m 3 boda
- vrhovi od 2000 do 2499 m 4 boda
- vrhovi od 2500 do 2999 m 5 bodova
- vrhovi viši od 3000 m 6 bodova

Jedini obvezni vrh je Oštrc u Samoborskom gorju. Cilj je skupiti najmanje 60 bodova, a obilazak se dokazuje žigovima s vrhova, iznimno fotografijom na kojoj se mora jasno vidjeti obilaznik i dnevnik obilaznice.

Kao zanimljivost treba navesti podatak da je do sada najmanji broj potrebnih žigova podnio planinar koji je priložio ukupno 14 žigova, a najviše planinar sa 60 žigova, što znači da je svih 60 vrhova koje je obišao bilo niže od 1000 metara. Značka je uključena u cijenu dnevnika. Osnivanje ove obilaznice pobudilo je veliki interes među planinarima ne samo u Hrvatskoj već i u susjednim zemljama, te su do sada ovjereni dnevnici planinara iz 5 zemalja.

Damir Bajs

ALAN ČAPLAR

PLANINARSKA KUĆA

Planinarska kuća »Zvonimir Plevnik« na Kalvariji (190 m)

Planinarska kuća »Zvonimir Plevnik« drvena je kuća nadomak šume, na dionici Dubovačkog planinarskog puta od Stativa prema Dubovcu. Iako se nalazi podalje od većih planina, na neznatnoj nadmorskoj visini, omiljeno je okupljalište karlovačkih planinara i rado posjećivano planinarsko odredište. Unutrašnjost kuće sastoji se od male blagovaonice i kuhinje. Pokraj kuće je malena livada pogodna za odmor, no kako je okružena šumom, nema dalekih vidika.

INFO

Otvorena: vikendom od 1. travnja do 1. listopada

Opskrbljena: pićem

Nema mogućnosti noćenja

Upravlja: PD Dubovac, Karlovac

Informacije:

Zvonko Žabić 098/17-53-220,

Vitomir Murganić 091/13-33-331

Prilaz vozilom: asf. cestom iz smjera Vučjaka ili Male Jelse do kuće

Oštrc (753 m) u Samoborskom gorju

www.zagreb-matica.hr

Najbrojnije planinarsko društvo u Hrvatskoj predstavlja se javnosti vrlo opširnim web stranicama, koje po mnogočemu mogu biti primjer dobro organiziranog i zanimljivog sadržaja. Pregledno dizajniran web sadrži detaljne najave aktualnih izleta i događanja u društvenim prostorijama u Zagrebu, informacije o društvu, planinarskim putovima i domu na Puntijarki te fotoalbume članova. Pohvalno je što su sve sekcije predstavljene na ravnopravan način, te što su svi praktični podaci (kontakti, adrese, obavijesti o učlanjenju) lako dostupni.

www.zagreb-matica.hr

IZ PLANINARSKÉ PROŠLOSTI

Ilirka Dragojla Jarnević – među prvim alpinistkinjama na svijetu

Poslije Zoranića, nakon nekoliko stoljeća kulturnog zastoja, Ilirski je preporod ponovno počeo buditi smisao za duhovne vrijednosti, zanimanje za vlastitu domovinu i za upoznavanje njezinih ljepota. U tom razdoblju, u kojem još uvijek ne možemo govoriti o pravim planinarima nego tek o njihovim pretečama, izveden je prvi poznati penjački pothvat u povijesti našega planinarstva. Posebna je zanimljivost i možda svjetski kuriozitet da je prvi hrvatski penjač bila žena. Ilirkinja Dragojla Jarnević (1812-1875) iz Karlovca, učiteljica i književnica, opisala je svoj buran i gotovo avanturistički život u Dnevniku (u cijelosti je tiskan tek 2000. u Karlovcu). Ta impulzivna žena, koja se nikad nije udavala, priuštila je sebi bez predrasuda sve što život pruža. Iz njezina je Dnevnika vidljivo da je rado pohađala planine. Pri tom je doživjela i opasnih pustolovina, npr. razbojstvo u Lici. Za nas je najzanimljivija njezina želja da se uspije kroz

stijenu, još k tome u doba kad u svojoj sredini za takav pothvat nije mogla naći istomišljenika ni među muškarcima. Ipak je 1843. nagovorila jednoga svog znanca da je prati na usponu kroz stijenu Okića u Samoborskom gorju, danas poznatu kao penjačko vježbalište naših alpinista. U svome je Dnevniku taj podvig potanko opisala: Strašno stermin i skliski put prieko onog kamenja i porušenih razvalina bi s pogibelju skočili i plazenje po njemu vratolomno, ali moja želja, na vrh dospjeti, čini me svu pogibeo prezirati, i ja, cipele iz nogu uzamši, a odeću oko mene usko gori zadevenu, pustih se kao mačka gori plaziti... Moj drug, videći mene ovak plaziti, udivljeno stane i reče: »Gospodično! Tako mi boga i moga poštenja! Ja vam se moram diviti. Ja sam bio soldat i mnogi sam već vratolomni put činio, nu na ovakovom jošte ne bijah nikada ...«. Nu meni se to šala viđaše i srijetno doplazismo se na vrh.

prof. dr. Željko Poljak

Vremeplov

6.4.1853. rođen Dragutin Hirc, prvi urednik Hrvatskog planinara

6.4.1981. u Zagrebu podijeljene diplome Fakulteta za fizičku kulturu prvoj generaciji hrvatskih instruktora planinarskih specijalnosti

9.4.1852. nakon provjere šest nezavisnih mjerenja, Peak XV u Himalaji s visinom od 8839 m proglašen je najvišim na svijetu i poslije nazvan Mount Everest

9.4.1927. prva smrtna planinarska nesreća u Hrvatskoj – Eteka Hagenreiter na Klečicama

14.4.1874. susret J. Frischaufa s B. Budisavljevićem i V. Mažuranićem u Ogulinu na kojem je potaknuto osnivanje prve hrvatske planinarske udruge

16.4.1943. umro Miroslav Kulmer, grof i veleposjednik iz Šestina, predsjednik hrvatskih planinara s najdužim stažem u povijesti – 29 godina

23.4.1966. u domu »Grafičar« na Sljemenu podijeljene prve značke »Vodič PSH«

HPD »Željezničar« iz Zagreba u protekloj godini

Dana 28. veljače održana je godišnja skupština HPD-a »Željezničar« iz Zagreba, na kojoj su sumirani vrijedni rezultati rada Društva u protekloj godini. Osnovna aktivnost – organiziranje i izvedba izleta, pohoda, istraživačkih akcija, penjačkih tura i planinarskih susreta provedena je u 66 društvenih, oko 210 individualnih izleta, 50-ak speleoloških istraživanja i posjeta, 15-ak speleoronilačkih akcija, te 710 penjačkih uspona.

Određista društvenih izleta bile su planine širom Hrvatske, kontinentalne i otočne, te planine u susjednim i obližnjim državama – Austriji, BiH, Crnoj Gori, Italiji i Sloveniji. Organiziran je vrlo uspješan osmodnevni izlet na Durmitor i Taru. Izvedeni su tradicionalni pohodi – Dragojlin uspon na Okić, Dan željezničara na Oštrcu i Noćni pohod na Oštrc, a članovi su sudjelovali i na tradicionalnom međunarodnom susretu željezničara koji je održan u Erdeviku na Fruškoj gori. U tradicionalnoj dodjeli godišnjih nagrada HPS-a planinarski dom »Željezničar« na Oštrcu proglašen je najboljim planinarskim domom u Hrvatskoj, a Alan Čaplar za svoj rad na internetskoj stranici HPS-a primio je posebno priznanje Izvršnog odbora HPS-a.

U HPD-u »Željezničar« nastavlja se praksa da se i na školama, tečajevima i regularnim izletima više nego ikad osjeti i vidi spremnost iskusnijih da svoje znanje i iskustvo prenesu na nove naraštaje. Organizirane su dvije planinarske škole: alpinistička s 23 polaznika i speleološka s 14 polaznika, te tečaj visokogorskog planinarenja s 30 polaznika. Školovanjem u HPS-u i

polaganjem ispita Društvo je dobilo četiri nova licencirana instruktora alpinizma: Marka Dukšija, Krešimira Klasana, Orsata Kratofila i Marka Vukovića, a ispitu za naziv »speleolog« pristupila je Inga Patačić. Petra Kovač-Konrad, Vedran Jalžić i Iva Šklempe-Kokić položili su »full cave« tečaj – treći i završni stupanj speleoronjenja.

U 2011. markacisti su radili na održavanju planinarskih putova u Samoborskom gorju, na Medvednici, Velebitu i otoku Pagu. U 17 markacijskih akcija sudjelovala su četiri člana Društva, a uložena su ukupno 143 radna sata na terenu.

Svi odsjeci i sekcije (Alpinistički i Speleološki odsjek, Sekcija društvenih izleta, Sekcija visokogorskog planinarenja te Sekcija mladeži, skupina »Gojzeki«) ostvarili su iznimne rezultate, kojima su nadmašili protekle godine. U alpinističkom odsjeku evidentiran je rekordan broj tura (529), među kojima 8 prvenstvenih smjerova u suhoj stijeni. Uz školske smjerove (181), ispenjano je ukupno 710 smjerova. Od zapaženijih uspona vrijedi istaknuti uspon najmlađeg člana AO-a Jakova Budića na Cima Grande (3001 m) u ukupnom trajanju od 13 sati i 500 metara smjera s otpenjavanjem i absajlanjem po njemu. Zapažen je uspon Rene Lisca na Dent du Geant (4014 m) u skupini Monta. Alpinisti su bili suorganizatori penjačkog logora »Glavno je da se klajmba« koji je održan od 7. do 9. listopada na Biokovu.

Speleološki odsjek ima 58 članova, a u 2011. istražio je 20-ak jama širom Hrvatske. Početkom godine članovi su sudjelovali u istraživanju najdulje europske špilje Optimistične (232 km) u Ukrajini. U ljetu je

SLAVKO PATAČIĆ

Članovi HPD-a »Željezničar« na Bobotovu kuku na Durmitoru

organiziran uspješan speleološki logor na Crnopcu i na Cetini. Osim istraživanja, ove su godine posjetili 30-ak špilja i jama u Hrvatskoj, Sloveniji, Italiji i Nizozemskoj te proveli 15-ak speleoloronilačkih istraživanja po Hrvatskoj. Svoje aktivnosti predstavili su promotivnim štandovima na sajmu minerala Mineral Expo 2011 u Domu sportova u Zagrebu, noći istraživača u Avenue Mallu i Tehničkom muzeju u Zagrebu te na festivalu znanosti održanom u Tehničkom muzeju, a sudjelovali su i na raznim speleološkim skupovima, vježbama i akcijama.

Sekcija visokogorskog planinarenja izvela je 40-ak zahtjevnih tura širom Hrvatske, Slovenije, Italije, Švicarske, Austrije i Grčke. Najveći zajednički uspjeh visokogoraca u prošloj godini bio je uspon na Grossvenediger (3670 m) s 9 članova. Između ostaloga, visokogorci su obnovili Žoharov klinčani put na Okiću.

Skupinu »Gojzeki« čini više od 150 djece, roditelja i učitelja pri OŠ Zapruđe i OŠ Horvati. U 2011. »Gojzeki« su ostvarili sedam izleta, a na izletu na Petrovu goru sudjelovalo je čak 139 članova. Za djecu vrtičke dobi iz vrtića Zapruđe i Središće bio je organiziran izlet na Oštrc na kojem su se upoznali s radom skupine i Društva, a mnogi su se od njih u novoj školskoj godini priključili »Gojzekima«. Povodom Dana planeta Zemlje najmlađi su sudjelovali na edukativnoj eko-akciji udruge »Vidra« u Pokupskom, a izveden je i višednevni uspješan izlet na Dugi otok.

Društvo je izvelo opsežnu akciju obnove društvenih prostorija. U poslu organiziranja, unosa i sređivanja ažurnih podataka o članstvu Društva u novu bazu podataka, član Bernard Margitić uložio je više od 250 radnih sati, čime će biti omogućeno znatno lakše, jednostavnije i brže evidentiranje podataka o članovima. Društvo je u protekloj godini imalo 460 članova i po tome je među deset najbrojnijih u Hrvatskoj.

Zvonko Filipović

Metlarska zabava u planinarskoj kući Moslavačka Slatina

U organizaciji HPD-a »Jelengrad« iz Kutine održana je 18. veljače 2012. Metlarska zabava u planinarskoj kući u Moslavačkoj Slatini, na Moslavačkoj gori. Stiglo je oko 150 planinara iz 13 planinarskih društava (Sisak, Petrinja, Ivanić-Grad, Čazma, Novska, Zagreb, Mursko Središće, Lendava, Pakrac, Lipik, Samobor, Selseve i Kutina). Skup su osiguravali članovi HGSS-a.

Oкупljanje planinara bilo je u središtu Popovače. Planinare je pozdravio Ivica Mataić te im ukratko objasnio rutu hodanja i aktivnosti vezane uz izradu metli. Na hodanje iz Popovače krenulo je više od 100 planinara. Dio planinara otišao je u Moslavačku Slatinu te hodao do Jelengrada i natrag. Uz put su bila tri kratka zaustavljanja za odmor. Odrezane su brezove šibe za izradu metli. Nakon tri sata hodanja stiglo se do planinarske kuće u Moslavačkoj Slatini.

Metlarska zabava

U kući je planinare dočekaao i pozdravio predsjednik društva Ladislav Jurinjak. Planinarima je pripremljen grah s kobasicom, kava te razna pića. Ispred doma su zainteresirani planinari izrađivali brezove metle. Za to su dobili diplome o završenoj metlarskoj školi.

Nakon toga slijedio je ručak te planinarska zabava s maskenbalom. Izabrane su i nagrađene najljepše maske.

Josip Kocet

Održan 16. planinarski foto-dia festival u Đurđenovcu

U subotu 8. siječnja 2012. u večernjim satima održan je planinarski foto-dia festival u prostorijama Osnovne škole Josipa Jurja Strossmayera u Đurđenovcu. Proteklih godina organizator natječaja bilo je HPD »Sunovrat« iz Đurđenovca, a ove godine foto-dia festival održan je bez formalnog organizatora, kao neformalno druženje ljubitelja planinarske fotografije, pri čemu je odaziv natjecatelja bio na razini lanjskog – rekordan. Novost je ovog festivala to što su radovi ocjenjivani odvojeno: za hrvatske i inozemne planine (da jedne drugima ne konkuriraju). Ocjenjivale su se kao i dosad posebno fotografije poslane za izložbu od onih fotografija koje su bile prikazane na projekciji u večernjem programu. Svaki je natjecatelj morao poslati po 13 fotografija s jednog izleta, od kojih prvih deset prikazuje tijek izleta, a posljednje tri imaju neki zajednički nazivnik, nešto posebno što se dojmilo autora.

Na izložbi je sudjelovalo 13 natjecatelja, sedam s hrvatskim i šest s inozemnim planinama. Najuspješniji na temu hrvatskih planina bio je Zlatko Smerke iz Cargovca kraj Varaždina, a drugo mjesto pripalo je Slavku Lupoglavcu iz Kutine. Najuspješniji na temu inozemnih planina bio je David F. King iz San Diega (USA). Drugo mjesto pripalo je Nikoli Šebreku iz Varaždina.

Za projekciju je radove poslao 21 natjecatelj, četrnaest u temi hrvatskih planina i sedam u temi inozemnih. Prvo mjesto na temu hrvatskih planina osvojila

ANTUN KASAPOVIĆ

Druženje okupljenih na Foto-dia festivalu u izložbenom prostoru osnovne škole u Đurđencu

je Biserka Lacković iz Zagreba, a drugo mjesto pripalo je Kruni Filičiću iz Kutine. Prvo mjesto na temu inozemnih planina osvojio je Tomislav Marković iz Zagreba, a drugo je mjesto pripalo Dariju Majetiću iz Osijeka.

Posebno priznanje dodijeljeno je Foto skupini Osnovne škole Belec za iznimne fotografije s obzirom na njihovu mladost i kao poticaj da nastave na tom putu i usavršavaju se.

Sutradan se dio sudionika uputio na zajednički izlet od Drenovca preko Sokoline do Jankovca. Vrijeme je bilo oblačno i vrlo hladno, ali boravak u Parku prirode Papuk i njegovu najljepšem kutku uvijek oduševljava.

Antun Kasapović

U tjedan dana izgorjele dvije planinarske kuće

U samo tjedan dana sredinom ožujka u požarima su stradale dvije planinarske kuće na teško pristupačnom dijelu masiva Dinare - planinarsko sklonište »Dinaridi« na Ledenoj kosi na Troglavu te planinarsko sklonište u Kurtegića docu, na planini Kamešnici. Obje kuće sagrađene su u proteklih nekoliko godina, kao dio projekta HGSS-a kojemu je cilj povećanje sigurnosti planinarenja u hrvatskim planinama. Nemjerljivim trudom i zalaganjem dalmatinskih planinara - članova HPS-aa, a napose članova HGSS Stanice Split i Planinarske udruge »Dinaridi«, izgrađeno je i uređeno više vrlo funkcionalnih objekata na planinama Troglavu i Kamešnici, koji su omogućili sigurnije planinarenje po tim planinama.

Vijesti o zapaljenim planinarskim kućama na Ledenoj kosi te na Kurtegića dolcu s tugom su primljene među planinarima koji su pohodili vrhove Troglava i Kamešnice te pri tome ova skloništa koristili kao prenočište ili odmorište.

Razmjenjujemo stare brojeve

Riječki alpinistički klub posjeduje veću količinu duplih starih brojeva (kompletirane godine ili pojedinačni brojevi) »Hrvatskog planinara« i »Naših planina« koje bi rado zamjenio za brojeve koji nama nedostaju. Za više informacija obratite se na nane987@gmail.com

Dijana Petrović

KALENDAR AKCIJA

3. 4. - 10. 6. Opća planinarska škola HPD-a Zagreb-Matica

HPD Zagreb-Matica, Zagreb
informacije@zagreb-matica.hr
 HPD Zagreb-Matica, 01/48-10-833

7. 4. - 16. 5. Alpinistička škola HPD-a Zagreb-Matica

HPD Zagreb-Matica, Zagreb
informacije@zagreb-matica.hr
 HPD Zagreb-Matica, 01/48-10-833

9. 4. Dan Varaždinske planinarske obilaznice

HPD Dugi Vrh, Varaždin
 Vladimir Slunjski, 091/24-09-301
 Željko Horvatić, 091/51-72-043

14. - 15. 4. Pohod Jaskanskim planinarskim putom

HPD Jastrebarsko, Jastrebarsko
hpj.jastrebarsko@gmail.com
 Igor Plantaš, 099/31-17- 659

14. 4. Ispit i priprema za pristupanje ljetnom tečaju za vodiče

Komisija za vodiče HPS-a
vodicci@plsavez.hr
 Dražen Lovreček, 098/356-386

15. 4. Pohod »Vrbniče nad morem«

PD Obzova i TZO Vrbnik, Krk
 Zoran Sekovanić, zsekovanic@yahoo.com
 Stjepan Janeković, tetivika2612@gmail.com

- 15. 4. Pohod Od Ivane do Tadije**
PD Dilj gora, Slavonski Brod
pddiljgora@gmail.com
Marica Petričević, 091/54-32-089
Mijo Šoš, 099/87-59-455, 035/265-439
- 15. 4. 15. proljeće na Bilogori**
HPD Bilogora, Bjelovar
Željko Vinković, 098/449-989,
zeljko.vinkovic1@bj.t-com.hr
Đuro Gustović, 099/19-51-466, 043/231-025
- 15. 4. Dan PD-a Dubovac, akcija Hodanjem k zdravlju**
PD Dubovac, Karlovac
Vitomir Murganić, 091/13-33-331
- 15. 4. Pohod Dragojinom stazom na Okić**
HPD Željezničar, Zagreb
- 21. 4. Jedan dan za čisti okoliš**
Globalni pokret »Let's do it world«;
projekt »World Cleanup 2012«
HPS, Žmergo
www.wix.com/zmergo/jedandan
- 21. 4. 20. Rusov pohod na Medvednicu**
PD Ericsson - Nikola Tesla, Zagreb
Damir Kuzmanić, 091/52-92-075,
damir.kuzmanic@zg.t-com.hr
- 21. 4. Dan PD-a Željezničar Gospić**
PD Željezničar, Gospić
Eduard Fajdić, 091/76-31-817
Tomislav Čanić, 098/96-10-042
- 21. 4. Long Walk Day**
PD Skitaci, Labin
- 22. 4. Obilazak Poučnog planinarsko-ekološkog puta Ante Frua**
HPD Kamenar, Šibenik
Branko Borak, 098/16-77-643
- 22. 4. Dan PD-a Brezovica**
PD Brezovica, Petrovsko
Mladen Sitar, 098/94-74-111
Ivica Hršak, 091/51-59-399
- 22. 4. Šetnja Svetonedeljskim bregima povodom Dana planeta Zemlje**
PD Pinklec, Sveta Nedelja
pinklec.info@gmail.com
Željko Hajtok, 091/51-88-033
- 22. 4. Otvorena knjiga Zemlje - Dan planeta Zemlje**
Komisija za zaštitu prirode HPS-a
Milica Opačić, 098/796-310,
Slavko Ferina, 01/37-38-412
- 22. 4. Dan PD-a Tuhobić**
PD Tuhobić, Tuhobić
Damir Konestra, 098/338-005
Gordan Srok, 098/290-627
- 22. 4. 13. pohod Liječničkom planinarskom stazom**
PK Hrvatskog liječničkog zbora, Zagreb
Berislav Banek, 091/50-90-396,
berislav.banek@zg.t-com.hr
- 22. 4. Obilazak Podunavskog pješačkog puta**
HPD Zanatlja, Osijek
Vlado Obad, 031/571-064
- 22. 4. Proljetni pohod Vinica - Martinščak**
HPD Vinica, Duga Resa
Josip Draganjac, 098/17-78-879
- 27. 4. - 1. 5. DANI HRVATSKIH PLANINARA**
HPS i PD Mljet
HPS, 01/48-24-142, 01/48-23-624
Marin Perković, 091/92-82-516
- 29. 4. 10. obljetnica planinarskog puta Maslina**
HPD Platak, Rijeka
Josip Jurasić, 098/849-508,
damirpavsic@yahoo.co.uk
- 1. 5. Prvomajsko druženje na Strahinjšćici**
PD Strahinjčica, Krapina
Biserka Bajcer, 091/57-65-056
Josip Zubić, 098/460-444
- 1. 5. Kaštel-šparogada**
PD Čičarija, Buje
- 1. 5. Međunarodni dan pješačenja**
PD Pazinka, Pazin
- 1. 5. Pohod povodom Praznika rada**
PD Transverzalac, Rijeka
Radivoje Mitrović, 098/17-04-152
- 1. 5. 15. pohod pl. putom VRA Bljesak**
PD Zmajevac, Novska
pd-zmajevac@gmail.com
Davor Augustin, 098/285-004
- 5. 5. 3. treking po Grobničkih alpah**
PD Obruč, Jelenje
Vedran Stipić, 091/72-61-938
Dejan Ljubas, 091/13-99-277
- 5. 5. Dani medvjedeg luka**
PD Mrsinj, Korenica
pdmrsinj@gmail.com
Marijana Nahod, 091/56-74-329
- 6. 5. 16. međunarodni dan pješačenja**
PD Pazinka, Pazin
planinarsko.drustvo.pazinka@gmail.com
Patricija Jedrejčić, patricija.jedrejccic@gmail.com
- 6. 5. Pohod od Lujzijane do Karoline - Festival starina Iz bakine škrinjice**
PD Višnjevica, Ravna Gora
pd-visnjevica@gorskikotar.hr
Blažica Sveticki, 098/260-209

DANI HRVATSKIH PLANINARA

Babino Polje - otok Mljet
27. - 29. travnja 2012.

PETAK, 27. travnja

od 13:00 h PRIHVAT PLANINARA U
TRAJEKTOJ LUCI SOBRA I
KAMPU »MUNGOS«
BABINO POLJE (središnje
mjesto događanja)
od 19:00 h DRUŽENJE U KAMPU

SUBOTA, 28. travnja

od 8:00 PRIHVAT PLANINARA U
TRAJEKTOJ LUCI SOBRA I
KAMPU »MUNGOS« BABINO
POLJE
8:30 POLAZAK NA TURU Sobra – Opor
dolac – Pločin dolac – Duboki do
– Veji do – Rogovići – Veliki grad
(514 m) – Babino Polje (5 sati)
9:30 POLAZAK NA TURU Babino Polje
– Glogovac – špilje Ostaševica i
Movrica – Rogovići – Veliki grad –
Babino Polje (5 sati)
13:00 POLAZAK NA TURU Babino Polje
– Ilirski potok – Odisejeva špilja –
Babino Polje (2 sata)
15:00 PLANINARSKI RUČAK
18:00 SVEČANOST OTVARANJA
od 19:00 PLANINARSKI PLES UZ ŽIVU
GLAZBU

NEDJELJA, 29. travnja

6:00 TRANSFER VOZILIMA U BLATO
6:30 POLAZAK NA TURU Blato –
Oskorušni do – Mokri do –
Mrčenski križ – Babino Polje
(4 sata)
6:30 POLAZAK NA TURU Blato –
Strmica – Ivanje polje – Put
Željka Poljaka – Tatinica –
Švicarski put – Polače (5 sati)
6:45 POLAZAK TURU Polače – Polačno
polje – Montokuc – Put po vršima
– Nerezni dio – Ivanje polje –
Strmica – Blato (8 sati)
13:00 SVEČANO ZATVARANJE SKUPA

Zbog 1. svibnja i mogućnosti spajanja blagdana s
ponedjeljkom 30. travnja organizirat će se niz tura i
događanja i za te dane (detaljnije u posebnom programu)